

Agrese dětí páchaná na zvířatech

Lucie Vítková

Bakalářská práce
2013

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Lucie VÍTKOVÁ**
Osobní číslo: **H10753**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Agrese dětí páchaná na zvířatech**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.
Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti agresivního chování dětí ke zvířatům.
Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.
Realizace kvantitativního výzkumu metodou dotazníkového šetření.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

ANTIER, Edwige. Agresivita dětí. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-808-2.

ČERMÁK, Ivo. Lidská agrese a její souvislosti. Žďár nad Sázavou: Fakta, 1999. ISBN 80-902614-1-8.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Moderní psychologie pro právníky. Praha: Grada Publishing, 2008. ISBN 978-80-247-2207-8.

CHRÁSKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-2580-2.

MARTÍNEK, Zdeněk. Agresivita a kriminalita školní mládeže. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2310-5.

PRCHALOVÁ, Jana. Právní ochrana zvířat. Praha: Linde, 2009. ISBN 978-80-7201-763-8.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Jana Jurčíková

Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

30. listopadu 2012

Termín odevzdání bakalářské práce:

3. května 2013

Ve Zlíně dne 19. února 2013

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

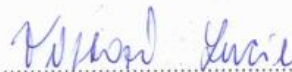
Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 18. 4. 2013

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídně k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá agresivním chováním dětí páchaným na zvířatech. V teoretické části seznamuje se základní terminologií, která s daným tématem souvisí, věnuje se příčinám agresivity u dětí, stupňům agresivity, druhům agrese a také násilným projevům páchaných konkrétně na zvířatech. Dále se zabývá vztahem člověka ke zvířeti a poukazuje na to, že pozitivní přístup k zvířatům je nutno budovat již v dětství. Zmíněny jsou zde i některé případy, které se v České republice objevily a v neposlední řadě také důvody, které mohou vést k týrání zvířat a postihy za takové jednání. Navazující praktická část obsahuje výzkumné šetření založené na zjištění informovanosti a zkušenostech dětí s týráním zvířat, protože je důležité se věnovat tomuto problému podrobněji, neboť publikací zabývajících se touto problematikou není mnoho.

Klíčová slova:

Agresivita, agrese, asertivita, hněv, násilí, týrání zvířat, příčiny agresivity, stupně agresivity, druhy agrese, ochrana a práva zvířat

ABSTRACT

The bachelor thesis concerns with aggressive child behaviour carried out on animals. Theoretical part describes the basic terminology which relates to the given subject, deals with causes of child aggression, types of aggression and also with violent acts committed on animals. Thesis also deals with the relationship between human and animal and points out that it is necessary to develop positive approach towards the animals right from the childhood. Thesis also refers to cases that took place in Czech Republic, the motives that can lead to animal cruelty and appropriate criminal sanctions. Following practical part contains the study based on child awareness and experiences with animal cruelty because it is important to devote to this problem in more detail due to the lack of related publications on the market.

Keywords:

Aggressiveness, aggression, assertiveness, anger, violence, cruelty to animals, causes of aggression, degree of aggressiveness, types of aggression, protection and rights of animals

Poděkování:

Děkuji Mgr. Janě Jurčíkové za odborné a velmi užitečné rady při psaní bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat ředitelkám a ředitelům základních škol ve Zlínském kraji, že mi umožnili provádět výzkum právě na jejich základních školách.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Motto:

„Chyby první výchovy nás provázejí celým životem, proto nejpřednější stráž lidského pokolení je v kolébce.“

J. A. Komenský

OBSAH

ÚVOD.....	9	
I	TEORETICKÁ ČÁST	10
1	DETERMINACE AGRESIVNÍHO CHOVÁNÍ U DĚTÍ.....	11
1.1	STUPNĚ AGRESIVITY A DRUHY AGRESE	12
2	PŘÍČINY AGRESIVITY DĚTÍ.....	14
2.1	VNITŘNÍ FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ MÍRU AGRESIVITY	14
2.2	VNĚJŠÍ FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ MÍRU AGRESIVITY	16
2.2.1	Rodina	16
2.2.2	Škola a vrstevníci	18
2.2.3	Masmédia	19
3	PROJEVY AGRESIVITY.....	21
3.1	ZPŮSOBY PROJEVŮ AGRESIVITY PÁCHANÉ NA ZVÍŘATECH.....	22
3.2	DŮVODY A ZKUŠENOSTI DĚTÍ K TÝRÁNÍ ZVÍŘAT	22
4	OCHRANA A PRÁVA ZVÍŘAT V ČESKÉ REPUBLICE	24
4.1	MEDIÁLNĚ ZNÁMÉ PŘÍPADY TÝRANÝCH ZVÍŘAT V ČESKÉ REPUBLICE	25
4.2	POSTIHY ZA NÁSILNÉ ČINY PÁCHANÉ NA ZVÍŘATECH	27
II	PRAKTICKÁ ČÁST	29
5	REALIZACE VÝZKUMU	30
5.1	VÝZKUMNÝ PROBLÉM	30
5.2	CÍL VÝZKUMU	30
5.3	VÝZKUMNÉ OTÁZKY	30
5.4	VÝZKUMNÝ VZOREK	31
5.5	POUŽITÁ METODA.....	32
5.6	PRŮBĚH VÝZKUMU	32
5.7	ZPRACOVÁNÍ DAT.....	32
6	VYHODNOCENÍ A INTERPRETACE DAT	33
6.1	ODPOVĚDI NA VÝZKUMNÉ OTÁZKY	52
6.2	SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	55
6.3	DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	55
ZÁVĚR	57	
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	58	
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	61	
SEZNAM GRAFŮ	62	
SEZNAM TABULEK.....	63	
SEZNAM PŘÍLOH.....	64	

ÚVOD

Důvodem volby daného tématu agrese dětí páchaná na zvířatech je především jejich aktuálnost a závažnost. Je známo, že v současnosti agresivita u dětí narůstá, přičemž u většiny z nich agresivita nevzniká bezdůvodně, ale naopak postupně, a proto je nezbytné vědět co je její příčinou. Agresivní chování mohou zapříčinit osobnostní faktory, mezi které patří i dědičnost, ale stejně tak i výchova v rodině, škola, vrstevníci nebo i hraní her, ve kterých se objevují násilnické sklony či masmédiá. Mediálně známé kauzy v České Republice nás přesvědčily o tom, že je nezbytné, aby dané téma bylo více diskutované, než je tomu doposud. Děti, které týrají zvířata, mají větší sklon v pokročilém věku projevat toto násilné chování vůči lidem, a proto je důležité takovýchto činů zamezit.

Zvířata jsou bezbranní tvorové a stejně tak jako lidé, mají právo být respektováni. Každé zvíře má právo na život a zaslouží si pozornost, péči a ochranu člověka a v žádném případě by jim nemělo být ubližováno. Existuje více důvodů, proč jsou zvířata týrána. Každý typ týrání zvířete je jiný a prováděn jiným způsobem s různými úmysly. Za ubližování zvířat není považována pouze činnost, kdy člověk vědomě a záměrně ohrožuje, trápí, týrá či dokonce usmrtí bezbranné zvíře, ale také sem spadá i pasivní týrání zvířat, které je chápáno jako týrání z nedbalosti, což je odrazem zanedbávání péče o zvíře.

Cílem bakalářské práce je seznámení s danou problematikou agrese dětí, která je páchána na zvířatech a zjištění, jak velká je o daném problému informovanost a také kolik dětí má s týráním zvířat zkušenosti ať už jako svědek nebo sám pachatel. Stejně tak nás udivuje, že přestože máme zákon na týrání zvířat i různé organizace, které proti týrání zvířat bojují, společnost svoji pozornost mimo již zmíněné opatření nevěnuje. Domníváme se, že by bylo přínosem takovýmto problémům předejít a pracovat na nějakém preventivním programu a začít o tomto problému více diskutovat a rozšířit informovanost jak v médiích, tak prostřednictvím různých seminářů, přednášek a sezení o ochraně zvířat a boji proti týrání již u dětí na základních školách.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 DETERMINACE AGRESIVNÍHO CHOVÁNÍ U DĚTÍ

Pojmy jako agresivita a agrese si jsou navzájem velmi podobné a díky tomu se často zaměňují. Avšak i když jsou tyto pojmy navzájem propojené a na sobě závislé, oba mají svůj specifický význam.

„Agresivita neboli útočnost, postoj nebo vnitřní pohotovost k agresi. V širším slova smyslu se takto označuje schopnost organismu mobilizovat síly k zápasu o dosažení nějakého cíle a schopnost vzdorovat těžkostem.“ (Martínek, 2009, str. 9)

Každý z nás je agresivitou více či méně vybaven, bez ní bychom ve společnosti neměli šanci na přežití. Stejně tak je tomu i u zvířat, neboť u zvířat, která žijí ve volné přírodě a nejsou schopna si zajistit potravu, je velká pravděpodobnost, že umřou hladem. Lidé s přemírou agresivity jsou náchylní chovat se agresivně v různých situacích. Jednají agresivně i na takové podněty, nad kterými by se jiní lidé ani nepozastavili. Avšak přijatelná agresivita může mít i kladný dopad ať už k posílení autority, či sebevědomí.

„Agrese v politice znamená napadení, například válečné přepadení jednoho státu druhým. Podobně může přepadnout člověk člověka nebo lev gazelu, kterou loví, ale vlastně i bacil může napadnout naše tělo.“ (Říčan, 1995, str. 21) Agrese taktéž nazývána jako útok, je určité jednání, které je projevováno násilím nebo útočností, jejichž účelem je ublížit. (Martínek, 2009, str. 9) Agrese jednoduše znamená projev agresivity v jedincově chování, jehož záměrem je ublížit jiné osobě. Agrese je často definována jako tzv. psychologická mohutnost, jejichž úkolem je poničit přírodu, věci, lidi nebo také i sebe samého. Cílem agrese však není vyjádřit nějaký zážitek či formu určitého jednání, jde především o projev emocí a vnitřních impulzů k jednání, mezi které patří zuřivost, vztek, zlost, nepřátelství, které jsou spjaty s představami někomu se pomstít, ne-li jej zabít, zničit či někomu způsobit újmu. (Poněšický, 2005, str. 22) U člověka agrese spočívá v tendenci odpovídat na určité podněty útokem nebo i nepřátelstvím (Hollitscher, 1974, str. 132-133). Agrese je tedy vrozená, ale již určité podoby agresivního chování si člověk osvojuje učení. Vypovídá o tom i skutečnost, že násilí má různé podoby a v průběhu času se v jednotlivých kulturách odlišuje a také se zde mění jeho míra tolerance. (Gjuričová, 2000, str. 9) Dětská agresivita je spojena s duševní energií a fázemi vývoje dítěte. Pokud je agresivita projevována jen do určité míry, může sloužit i k dosažení úspěchu. Ve výchově tedy není hlavním úkolem agresivitu naprosto odstranit, ale spíše zmírnit natolik, aby měla pozitivní dopad. (Antier, 2004, str. 9)

S agresivním chováním jsou úzce spjaty i další pojmy, jedná se především o hněv, který často bývá doprovázen agresí a můžeme jej definovat jako silnou reakci na překážku, která se staví do cesty při dosahování nějakého cíle. Hněv je často doprovázen smutkem nebo depresí, což taktéž může mít za následek agresivní chování nebo určité násilí. (Čermák, 1999, str. 40) Asertivita je pojem vyjadřující lpění na svých názorech a právech v rámci určitých zákonů, což se schyluje k tomu, aby ostatní připustili, že člověk se může sám svobodně rozhodnout, jak bude jednat v určitých situacích. (Martínek, 2009, str. 10) Dalším pojmem, který s agresí souvisí, ale přesto někdy bývá považován za samotnou kategorii, je násilí, které lze chápat jako způsob projevu agrese a jako záměrný pokus někomu ublížit. Gjuríčová (2000, str. 10) považuje za násilí mimo jiné i používání nepřiměřeného jak fyzického, tak psychického nátlaku na rodinu a domácnost, dále také na domácí zvířata, či ničení domácích objektů. Sutterlity (2002 cit. podle Poněšický, 2005, str. 39) uvádí, že násilí je jedna z nejextrémnějších forem svobody lidí při jejím využití bude dosaženo slasti z ovládnutí a týrání druhého. Motivem mladistvých dopouštějících se trestných činů v podobě násilí je především právě pocit uspokojení z utrpení ostatních než touha něčeho dosáhnout.

1.1 Stupně agresivity a druhy agrese

Edelsberger (2000, str. 20-21) rozlišuje čtyři stupně agresivity podle míry, kterou se agresivita vyznačuje. Prvním stupněm je agrese bez vnějších projevů, která probíhá pouze v myšlení dítěte samotného a díky tomu, že nejde vidět, je velmi zrádná. Agrese, která se projeví navenek, je považována za druhý stupeň a projevuje se nadávkami, výhrůžkami nebo hrubými výrazy. Za třetí stupeň je považována agrese projevující se destruktivním chováním, kterou doprovází rozbíjení předmětů, bouchání dveřmi, či úmyslně ničení okolní přírody. Posledním čtvrtým stupněm je fyzické napadení druhé osoby, jde o nejtěžší stupeň, protože se jedná o ohrožování zdraví jiného člověka.

Agrese bývá často rozdělována na agresi instrumentální a agresi emocionální. Instrumentální agrese slouží jako prostředek k dosažení vnějšího cíle a je stavěna na předčasném plánování a promyšlení si různých variant situací, které mohou nastat při samotném jednání. Opakem je emocionální agrese, která je úzce spjata s velmi negativní emocí v podobě hněvu či zlosti. (Čermák, 1999, str. 10)

Agresi můžeme klasifikovat do sedmi různých druhů, mezi kterými jsou odlišnosti založeny na podnětových a fyziologických zdrojích. Následující dělení se prvotně týkalo

zvířat, avšak ukázalo se, že jej můžeme v mnoha případech promítnout i na lidi. První druh agrese je nazýván agresí predátorskou, která se vyznačuje útokem zvířete na kořist. I když může nastat i mezi příslušníky stejného druhu, spíše se však jedná o agresi mezidruhovou. Dalším druhem je agrese mezi samci, která je vnitrodruhová, u samic je vyskytována velmi zřídka a jedná se zde o nastolení hierarchie dominantních samců ve skupině. Také agrese vyvolaná strachem, kterou předchází pokus o útěk. Jedinec je zde ohrožen a není mu umožněn únik z dané situace. Dále dráždivá agrese může být vzbužována objekty jak živými, tak neživými nebo také různými stresory jako je frustrace, nedostatek spánku, pocit hladu, únavy či bolesti. Za pátý druh agrese je považována agrese mateřská, která se projevuje reakcí matky, pokud jsou její mláďata v ohrožení. Za další druh je považována agrese sexuální, která může být vyvolána tím, co je příčinou i sexuálních reakcí. Posledním druhem agrese je agrese jako obrana teritoria, která může být patrná jako reakce na narušení již vymezeného území. (Moyer, 1968 cit. podle Čermák, 1999, str. 10)

2 PŘÍČINY AGRESIVITY DĚTÍ

Stále více se diskutuje o tom, že dnešní společnost se mění čím dál více ve společnost agresivnější. Mnoho studií se neustále zvyšující se agresivitou zabývá a snaží se určit příčiny jejího vzniku. Tendence k agresivnímu chování vzniká již v prvních letech života člověka. Již v útlém věku si dítě dává do souvislosti, za jaké chování bylo chváleno a naopak potrestáno. Pokud však prostřednictvím toho, že se chovalo agresivně, dosáhlo svého, je velká pravděpodobnost, že si takové jednání osvojí a bude jej využívat častěji.

Agrese není pouhá reakce na určitý podnět, ale jde především o zvyšující se vnitřní napětí, které vede k patřičnému vybití (Lorenz, 1963 cit. podle Poněšický, 2005, str. 23). Agresivita je u dětí v dnešní době velmi často spojována s nežádoucími projevy chování dětí a mládeže, jedná se především o vybíjení zlosti, kterou v sobě mají, ale také souvisí i s vandalismem a dalšími kriminálními činy. Za příčinu agresivního chování lze považovat jak vrozené předpoklady, tak i vnější vlivy, které na dítě působí, kdy se jedná především o výchovu, v případě, že rodiče nestanoví svým dětem pevné hranice nebo je v situacích, které to vyžadují, nedokážou usměrnit. Ve velké míře se na rýsování osobnosti podílí i prostředí, kde dítě tráví velké množství svého času, což je především škola, kde se každý den setkává se svými spolužáky a učiteli, kteří dítě taktéž do jisté míry ovlivňují. Svou úlohu mají i zájmové kroužky, které děti navštěvují za účelem odreagování se. Děti by volnočasová aktivita měla naplňovat a bavit natolik, aby ji vykonávaly pravidelně a s radostí. Nucení rodiči do určité činnosti není správné, neboť dítě, které musí navštěvovat určitý kroužek pod nátlakem rodičů, bude určitou aktivitu provádět s odporem a i z takového důvodu se dítě může stát agresivním. Míru agresivity mohou ovlivňovat různé faktory a nemusí to být pouze jedna příčina, ale hned několik příčin najednou.

2.1 Vnitřní faktory ovlivňující míru agresivity

Vnitřní faktory nejdou nijak ovlivnit, jsou již předem stanoveny, a proto se pomocí výchovy můžeme snažit výsledek upravit. Mezi vnitřní faktory můžeme řadit dědičnost, biologické předpoklady i duševní choroby či poškození mozku.

Podle některých teorií je týrání zvířat úzce spjato s raným poškozením mozku, což se může ve většině případů projevat sníženou schopností kontrolovat své impulzy (Heubrock a Parildayan-Metz, 2007 cit. podle Čírtková, 2008, str. 117). Lidé se chovají

agresivně díky vrozeným instinktům. Právě díky instinktům máme schopnost stanovit, zda za určitých okolností máme určitému jedinci pomoci nebo ho naopak napadnout případně od něj utéct. Kromě instinktů nám ke konkrétním projevům chování napomáhá taktéž rozum a lidská kultura. (Říčan, 2010, str. 36-37) Nejsou známy žádné důkazy pro dědičně neboli podmíněnou potřebu agresivního chování. (Hollitscher, 1975, str. 133) Naopak podle Čermáka (1999, str. 15) nelze biologickou podmíněnost agrese popřít. Renfrew (1997 cit. podle Čermák, 1999, str. 16) poukazuje na to, že genetické faktory na agresivní chování jednotlivců lze předpokládat, pokud jsou splněny následující podmínky. Jestliže se člověk pocházející z nepatologického rodinného prostředí chová nadměrně agresivně, když zbytek členů se chová normálně, z čehož plyne, že agresivní chování takového člověka je genetickou abnormalitou. Dále pokud je většina členů rodiny agresivních, lze předpokládat, že agresivní bude i daný jedinec díky genetickému faktoru, avšak v takovém případě nelze eliminovat i prostředí, ve kterém se daná rodina pohybuje. Dle Vágnerové (2006, str. 758) mají lidé k násilnému chování vrozené dispozice, což dle etiologické teorie slouží k obraně určitého teritoria a k utváření určité společenské hierarchie.

Biologické faktory se mohou taktéž podílet na vzniku agresivity. Pravdou je, že mnoho z nás je přesvědčeno o tom, že agresivní chování se vyskytuje především u dětí, které pocházejí z rodin, kde je takové chování patrné, avšak patologické jevy se objevují i u jedinců, kteří pocházejí z rodin, kde takové poruchy nejsou znát. (Martínek, 2009, str. 10) V rámci dědičnosti mají i děti s disharmonickým vývojem osobnosti sklony k agresivním projevům v kombinaci s výkyvy po citové stránce. Díky tomu se děti začínají agresivně chovat již v raném věku, což zcela neovlivní ani výchova. Agresivita bývá za takovýchto okolností spojována s tím, že děti odmítají stanovené sociální normy, určitá pravidla chování a uspokojují své vnitřní potřeby způsobem, aniž by byl brán ohled na ostatní. Další příčinou, která se řadí mezi vnitřní faktory a může ovlivnit míru agresivity je poškození mozku, které může být následkem po úraze hlavy nebo díky epileptickým změnám osobnosti. U dětí s poškozením mozku se většinou agresivní chování vyskytuje z důvodu výbušnosti nebo je spojeno s problémovým sebeovládáním, přičemž příčinou tedy není nerozeznání dané normy oproti svému nevhodnému chování. (Vágnerová, 1995, str. 53)

2.2 Vnější faktory ovlivňující míru agresivity

Ke vzniku agresivního chování nedochází jen vlivem vnitřních, neboli osobnostních faktorů, ale závisí i na vnějších faktorech čili okolním prostředí, které dítě obklopuje a může ovlivnit jeho osobnost a projevy chování. S tím souvisí, že jedinec své agresivní chování uplatňuje podle napodobování ostatních, kteří ho obklopují. Mezi vnější faktory ovlivňující míru agresivity patří rodinné prostředí, škola a s tím spojení vrstevníci a dále také masmédia.

U člověka se však tendence agresivního chování utváří již v prvních letech života. Většina psychologů považuje agresi jako spoustu dalších lidských projevů jako je například vaření, hra na hudební nástroj či tanec, což jsou činnosti naučené, které si člověk osvojuje na základě jeho vlastních zkušeností, především na základě toho, co vidí kolem sebe a stává se sám agresivní prostřednictvím zapamatování si způsobů jednání, které jsou pro něj úspěšné. Dítě je tak ovlivňováno při utváření jeho zásad a postojů tím, jak jednají ostatní lidé, se kterými se identifikuje a které považuje za svůj vzor. (Říčan, 1995, str. 23-24) Mimo jiné i u člověka spočívá důležitá komponenta agresivního chování v tendenci odpovídat na jisté třídy podnětů jakýmkoliv útokem či nepřátelstvím (Hollitscher, 1975, str. 132-133).

2.2.1 Rodina

Řádná výchova rodičů je nezbytná pro zdravý vývoj dítěte, měla by se zde stanovit pravidla, která budou z obou stran respektována. Rodiče si často přenáší svou náladu a starosti z práce domů a děti tak hodnotí podle jejich aktuálního rozpoložení, přičemž pak pokud rodič má za sebou náročný den, po příchodu domů svou špatnou náladu přenáší na ostatní členy rodiny a naopak pokud je pozitivně naladěn, opomíná i větší prohřešky dětí, které by za běžných okolností byly řešeny. Zde jsou nesprávně stanovena pravidla týkající se odměn a trestů z důvodu, že rodiče podléhají své momentální náladě a v určitých situacích se proto mohou zachovat neadekvátně, čehož později děti mohou zneužívat, také díky neustálé nejistotě se v dítěti může probudit agresivní chování nebo může sloužit jako příčina dalších sociálně patologických jevů. Martínek (2009, str. 67-69) považuje za příčinu agresivního chování i současnou dobu, ve které má velkou úlohu kariéra, díky které nezbyvá tolik času na děti nebo také rozpor nároků na dítě ve školním a rodinném prostředí.

Agresivní chování může mít i podobu neshody mezi sourozenci. Škádlí se, honí se, sází si rány, avšak zpočátku se to jeví jako by si hráli, ale ve většině případů to skončí pláčem minimálně jednoho z nich, poté se navzájem obviňují a shazují vinu jeden na druhého, a proto je zbytečné nějakým způsobem zjišťovat kdo, jak a proč začal. Je velká pravděpodobnost, že děti se určitým chováním snaží zaujmout pozornost rodičů. A proto takové jednání je více časté právě v přítomnosti rodičů, než když jsou hlídání prarodiči nebo paní na hlídání. Rodiče se v takových situacích často chovají stejně jako děti a snaží se rozpor mezi sourozenci vyřešit křikem, kázáním nebo také prosbou, aby děti souboj mezi sebou ukončily. Takovým způsobem udělají z rodičů rukojmí, čehož přesně chtěly dosáhnout, proto je lepší děti v takové situaci odloučit a každého vykázat do jiného pokoje. (Antier, 2004, str. 79-80)

Násilí v rodinách je v současné době stále více diskutováno a ukázalo se, že se vyskytuje v každé společenské vrstvě, avšak čtenější jsou rodiny s nízkou socioekonomickou úrovní. Důležité je zmínit přenášení násilných vzorců chování, což vede ke skutečnosti, že dítě, na kterém je provozováno násilí, má později taky násilnické sklony vůči ostatním, především pokud je bito doma, bije své kamarády a spolužáky. Velmi často se vyskytuje i mezigenerační přenos fyzického násilí, přičemž děti, které jsou bity svými rodiči, se často v pokročilém věku po založení své rodiny uchylují ke stejným praktikám. Již z mnoha výzkumů je patrné, že chlapci, kteří vyrostli v rodině, kde otec praktikoval násilí na matce, pak násilí sami užívají na svých ženách nebo dokonce dětech. (Gjuričová, 2000, str. 13-15). Agresivní chování u dětí může mít za příčinu i neúplnou rodinu, neboť rodina je hlavním zdrojem pro utváření vztahů k ostatním lidem. Dalším důvodem, proč děti jednají agresivně, může být i zanedbávání dítěte po emoční stránce, kdy velkou roli hrají především vztahy mezi rodiči a dětmi. Špatné vztahy rodičů a dětí mohou mít za následek právě násilné chování dětí vůči ostatním. (Čermák, 1998, str. 4-5) Dále může být agresivní chování u dětí zapříčiněno i rozvodem rodičů, kdy panuje napjatá atmosféra, která často pokračuje i v po rozvodových sporech, ve kterých se řeší styk dítěte s rodičem, v jehož péči není a taktéž výživné či majetkové vypořádání. Dítě se zde stává takzvaným prostředníčkem mezi rodiči a ve většině případů je svědkem jejich sporů. (Kocourková, 2000, str. 39) Rozchod rodičů vzbuzuje v dětech agresivitu. Nikdo se nezastane druhého rodiče, když si na něm dítě uplatňuje svou moc. Děti tak nad rodiči získávají převahu, která je pramenem agresivního chování. Příkladem je neúplná rodina, kdy dítě vychovává pouze matka a to jí odmlouvá a momentálně není na blízku nikdo, kdo

by dítě pokáral, že tak se svou maminkou mluvit nemůže. Pokud místo otce nahradí nový partner a dítě ho nepřijme, jeho agresivita a vztah se ještě prohloubí. Rodiče po rozchodu se často cítí provinile a proto se především rodič, který dítě nemá v péči, snaží dítěti všechno vynahrazovat v podobě drahých darů, aby mu nahradil chybějící každodenní blízkost. Dítě tak ztrácí dostatečný respekt ke svým rodičům. (Antier, 2004, str. 95)

Násilí mezi partnery negativně ovlivňuje více či méně všechny členy rodiny. Dítě, které žije v rodině, kde je násilí patrné, je taktéž jeho obětí, neboť se takové chování může promítnout do něj samotného a v budoucnu může projevovat násilí ve svém partnerském vztahu. (Gjuričová, 2000, str. 76) Taktéž násilí rodičů promítnuté na dětech zanechává negativní vliv. Rodiče často nevidí jinou možnost než dítě potrestat fyzickým trestem, což pak dítě takové chování může přenášet na druhé. Fyzické či psychické ubližování nebo také sexuální zneužívání je pro dítě velmi traumatizující což může být důvodem, proč se dítě samo chová agresivně a vybíjí si zlost.

2.2.2 Škola a vrstevníci

Škola je v dnešní době velmi významné místo v životě každé rodiny a její důležitost je čím dál větší. Pro každé školou povinné dítě je velmi důležitá docházka do školy, stejně tak i školní úspěchy, které jsou velmi důležité taktéž pro jejich rodiče. Avšak stále přibývá rodin, kdy se rodiče primárně zajímají, jak byli ve škole úspěšní, jaké dostali známky a naopak, jak se dítě ve škole cítilo a jaký mělo den, je až do takové míry nezajímá. Každý žák se ve školním prostředí setkává s prověrkami a zkoušením, díky kterým je hodnocen a následně porovnáván se spolužáky. Jeho výsledky jsou zaznamenávány do žákovské knížky, kterou v běžné rodině rodiče pravidelně kontrolují. Reakce rodičů bývají různé, avšak mnoho z nich je nespokojeno se sebemenším neúspěchem jejich dětí, což často končí různými formami trestu. Některé tresty, které rodiče na svých dětech používají za neúspěchy ve škole, hraničí s násilím ne-li týráním. (Koutek, 2000, str. 30) Takové situace mohou být příčinou toho, že když je dítě bezmocné doma, snaží se mít moc nad něčím či někým a to dále může vést k násilí coby k vybíjení své zlosti na rodiče. Je patrné, že zlost může mít dítě i vůči učiteli, od kterého dostal špatné hodnocení a stejně tak svou zlobu může promítnout na jinou oběť. Elliott a Place (2002, str. 130) ve své publikaci uvádí, že učitel má na chování dítěte velký vliv, což vyplývá z toho, že totéž dítě se na výuce každého učitele a v různých hodinách chová jinak. Učitel by měl jít příkladem,

měl by si vytvořit přijatelné podmínky a především by měl před dětmi budit respekt a ne pocit strachu.

Začátkem školních povinností se děti mohou setkat s různými problémy, jako je adaptace na školní prostředí, kázeň a s ní související dodržování určitých pravidel a také posílení vztahů mezi spolužáky. Děti, které v předškolním období nenavštěvovaly mateřskou školu, mají větší problémy s navázáním kontaktů mezi spolužáky a naopak pokud děti takový problém nemají, mohou být později vůči ostatním dětem agresivní, neboť se domnívají, že nad nimi mají moc. (Čáp a Mareš 2001 str. 106-107) Většina dětí se s rostoucím věkem pomalu začíná odpoutávat od vlivů rodiny, která se pro něj stává méně potřebná a začíná navazovat kontakty s vrstevníky ve svém okolí. Patří sem nejen vrstevníci ze školního prostředí, ale i ze zájmových kroužků a různých hřišť či parků, kde dítě tráví volný čas. Vrstevnická skupina je pro dítě velmi důležitou součástí života, dochází v ní k výměně názorů, pocitů a osvojování si určitých vzorců chování.

Spolužáci jsou děti, které navštěvují stejnou třídu a každým dnem čelí různým situacím, které se na každém z nich podepíší jinak. Od dětí, které navštěvují stejnou třídu, se očekává především vzájemná spolupráce, dále je důležité sebeovládání a také navazování dalších kontaktů mezi sebou a tak utužovat kolektiv. Problém navázat kontakt může dítě natolik ovlivnit, že se uzavře do sebe a může takové nezačlenění se do kolektivu nést velmi špatně. Velký vliv má i školní družina, neboť tam se děti navzájem více poznají a tak mají k sobě blíže i ve třídě, kterou navštěvují. (Vágnerová, 2008, str. 292-295)

Zhoršení školního prospěchu mohou zapříčinit i pro dítě neutěšené situace, jakožto psychické nebo fyzické týrání v rodině nebo také sexuální zneužívání. Na poklesu prospěchu se může taktéž podílet i šikana ze strany vrstevníků a spolužáků dítěte nebo také nevhodné chování a přístupy učitele. (Koutek, 2000, str. 34)

2.2.3 Masmédia

Za nejstarší prostředky masové komunikace můžeme považovat tištěná média. Jedná se o knihy, noviny a různé letáky či časopisy. Avšak děti v dnešní době se spíše věnují médiím elektronickým, především televizi a internetu, kde se mohou dozvědět nespočetně mnoho informací, které je mohou negativně ovlivnit. Mnoho studií se zabývá sledováním televize mladými diváky. Děti, které mají větší sklon k agresivnímu násilí, dávají přednost televizním pořadům, ve kterých je patrné násilí. Takové pořady mají vliv

především na děti pohlaví mužského, u dívek však taková souvislost prokázána zatím nebyla.

Velký význam při utváření si zásad, postojů a různých hodnot je velmi často ovlivňováno jednáním lidí, které dítě považuje za svůj vzor, což jsou ve většině případů rodiče, avšak v dnešní době se dítě možná i více ztotožňuje s postavami z televizní obrazovky, před kterou tráví tolik času. (Říčan a Janošová, 2010, str. 40) Děti a mládež, které tráví před televizní obrazovkou hodně času a díky tomu se tolik nevěnují různým hrám či sportu a ostatním koníčkům, jsou citově vyprahlé a každodenní stres, který na ně působí, zvládají hůře než děti, které tráví před televizí času méně. (Murphy-Witt, Stamer-Brandt a Horx, 2007, s. 121) Dlouhodobý výzkum vedený Kolumbijskou univerzitou v New Yorku potvrdil, že dětskou agresivitu do velké míry mohou rozvíjet i násilné činy, které se objevují na televizních obrazovkách. Každý den se v televizi vyskytují různé pořady, kde se setkáme s násilím či vraždami, tím pádem je velká pravděpodobnost, že čím více času tráví dítě před televizní obrazovkou, tím větší je riziko, že si osvojí agresivní chování a začne se chovat násilně vůči ostatním. Časté sledování pořadů, kde je patrné násilí může změnit pohled dítěte na svět a tím i částečně otupit jeho citlivost, což může zapříčinit to, že čím dál méně s oběťmi soucítí. (Antier, 2004, str. 70-72) Média však mohou mít i pozitivní vliv, především je to zdroj aktuálních informací, díky kterým jsme obohaceni všeobecnými znalostmi z různých oblastí.

3 PROJEVY AGRESIVITY

Martínek (2009, str. 21) poukazuje na to, že mnozí z nás se domnívají, že agrese je projevována útokem dítěte na svého vrstevníka, popřípadě na dospělého člověka, avšak projevy agresivního chování mohou být různorodé. Může jít například o agresi vybitou na neživém předmětu, vyskytuje se především u dětí s nižším sebevědomím. S tímto projevem se velmi často setkáváme ve školním prostředí, především na sešitech, psacích potřebách nebo i školním vybavení, jako jsou poničené lavice, rozkopené dveře nebo skříňky. Velmi častou příčinou je zde chlouba dítěte před spolužáky, aby jim mohlo ukázat, jakou má fyzickou sílu. Za další směr je považována autoagrese, která značí útok proti sobě samotnému. Nejhorším stupněm autoagrese je sebevražda, avšak častějším případem u dětí a mládeže je výskyt sebepoškozování, které může být praktikováno různými způsoby, ať už rozdíráním kůže, pícháním se různými předměty či řezání se do zápěstí. Všechny tyto projevy jsou především obrazem vnitřního napětí jedince, které může být důsledkem různých situací, jako třeba problémy v rodině, neuspokojení nějaké z jeho potřeb nebo dlouhodobý stres.

Můžeme se setkat s agresory, kteří používají násilí především proto, aby uspokojili svou potřebu slyšet a vidět jedince trpět, díky čemuž prožívají agresori potěšení (Čermák, 1999, str. 72). Velmi častou příčinou, proč se člověk chová poněkud zvláštním způsobem, je frustrace, konflikt či stres. Frustrace je velmi často považována za zdroj agresivního chování. Pokud však frustrace přetrvává několik týdnů, měsíců či dokonce let, je považována za deprivaci. Frustraci můžeme rozlišit na vnitřní a vnější zdroje, přičemž vnitřními zdroji jsou zábrany pro určité chování se sexuálním či agresivním podtextem, což by jedinci přivedlo uspokojení, ale obává se ho, neboť je považováno za neslušné. Každý člověk má určitou míru takzvané frustrační tolerance, což je jinými slovy odolnost vůči frustrující situaci. Je patrné, že frustrace kolektivní jsou snášeny lépe než frustrace individuální a také že děti mají nižší toleranci než li dospělí. (Nakonečný, 1997, str. 121-122) Utrpení a ovládnutí druhých, což může přinést pocit potěšení, jde dosáhnout i způsobem, že týrání či agresivní chování je páčáno na živých tvorech, přičemž za oběti týrání mohou být považováni i svědkové takovýchto činů. Sklony k agresi jsou v mnoha případech velmi silné, i pokud jsou skryté, ať už jsou dány pudově nebo získané učením. (Říčan a Janošová, 2010, str. 41)

3.1 Způsoby projevů agresivity páchané na zvířatech

Vymezit týrání zvířat není tak jednoduché, neboť panují výrazné odlišnosti jak v určitém místě, čase, tak v jednotlivých zemích a jejich kulturách. Také jsou některé tvrzení navzájem v rozporu a to především v těch případech, kdy je zvířatům ubližováno, ale podle určitých norem je takové jednání povoleno, což je typické u zvířat, které jsou používány pro výzkum a průmysl.

Dalším projevem agresivního chování je agrese vybitá na zvířeti. V dnešní době není vzácností, že dítě vlastní nějaké zvíře, o které je třeba se řádně starat. Proto by se měli mladí chovatelé naučit se k živým tvorům chovat mile a neubližovat jim. Avšak zde nastávají časté situace, kdy se chce dítě se zvířátkem pouze pohrát či pomazlit, když je rozzuřené díky různým vlivům a zlost si vybíjí právě na bezbranném tvorovi. Příkladem je venčení. Dítě má zlost na rodiče, kamaráda či učitele ze školy a svou zlost projevuje taháním psa za vodítko. Zde nastávají často situace, kdy rodiče řeknou dítěti, ať svou špatnou náladu jde zahnat tím, že půjde vyvenčit psa, avšak rodiče si neuvědomují, že dítě svůj vztek může patřičně vybit na jejich domácím mazlíčkovi v podobě tahání za vodítko či v horším případě škrcení či kopání do něj. Pokud není agresivita na zvířatech zamezeno, může mít v konečném důsledku i další dopad, třeba takový, že svou agresivitu přenese na vrstevníky v podobě šikanujícího chování. Proto by si tuhle skutečnost měli uvědomit především rodiče a výskytu daného problému tak zamezit. (Martínek, 2009, str. 23) Podle mnoha autorů má významný vliv na ubližování zvířat situace, kdy budoucí agresor je svědkem násilí mezi osobami blízkými. Také je známo, že děti vyrůstající v rodinách, kde je patrné domácí násilí, mají větší sklony k týrání drobných zvířat, které doma chovají. (Ascione, 2005 cit. podle Čírtková, 2008, str. 117)

3.2 Důvody a zkušenosti dětí k týrání zvířat

Dětská agrese bývá zaměřena na určitý objekt, jako jsou ostatní děti, různé věci nebo také může být zaměřena proti zvířatům (Vágnerová, 1995, str. 42). Týrání zvířat může být prováděno různými způsoby a na různém živočišném druhu. O motivech, proč lidé ubližují zvířatům, zatím chybí empirické poznatky. Avšak uvádí se, že agresivní chování vůči zvířatům zapříčinil sexuální motiv, poruchy osobnosti nebo touha uplatnění moci. (Čírtková, 2008, str. 116-117) Je známo, že patologické jevy se u dětí vyskytují čím dál více a jsou často spojeny s negativními důsledky, s čím může taktéž souviset týrání

zvířat. Za výsledek zkušeností dětí s týráním zvířat mohou být považovány sociální a psychologické vývojové následky s negativním podtextem.

Kruté či násilné jednání vůči slabším tvorům může mít za následek nevnímavost pocitů ostatních, jak lidí, tak zvířat. Násilné chování promítnuté na zvířatech může překážet ve zdravém vývoji a brání tak pachatelovi vcítění se do kůže druhého, což může být příčinou vyústění násilného chování. (Wright a Hensley, 2003 cit. podle Vandrovcová, © 2009)

Je důležité si uvědomit, v jaké míře za týráním zvířat zodpovídáme. Vinu však nese celá společnost. Ve velkém množství případů za týráním zvířat stojí vandalismus, kdy pachatelé se jeho prostřednictvím snaží kompenzovat svůj dosavadní nudný život a negativní myšlenky a pocity právě takovým silným pocitem, jako je vybíjení si zlosti na bezbranných tvorech. Pachatel však může mít i jiný motiv, než je snaha dosažení silného pocitu. Trýznění zvířat může být zapříčiněno i touhou zviditelnění se ve svém okolí. V takových případech se pachatelé se svými činy netají a je pro ně typické páchat újmu na zdraví zvířatům skupinově neboli spolupachatelstvím. (Fullgrabe, 1998 cit. podle Čírtková, 2008, str. 117)

4 OCHRANA A PRÁVA ZVÍŘAT V ČESKÉ REPUBLICCE

V České republice chrání zvířata a reguluje jejich práva zákon na ochranu zvířat proti týrání, který uvádí, že zvířata taktéž jako lidé jsou živí tvorové, kteří jsou schopni vnímat bolest a utrpení na nich páchané a díky tomu by je lidé měli chránit a řádně o ně pečovat (Kocourek, 1997, str. 148). Taktéž je u nás mnoho dalších právních předpisů, ve kterých je obsažena ochrana zvířat. Takových předpisů je u nás nespočet a proto je můžeme rozdělit na přímou a nepřímou ochranu zvířat proti týrání. Do přímé ochrany patří především právní předpisy, které objasňují, zakazují a také postihují činy, které mají co dočinění s týráním zvířat. Do přímé ochrany patří především již zmíněný zákon na ochranu zvířat proti týrání. Nepřímá ochrana zvířat obsahuje ochranu zvířat, která je obsažena v předpisech upravujících zacházení s nimi a ochranu jejich zdraví. Cílem nepřímé ochrany není chránění zvířat proti týrání, ale přesto k jejich ochraně přispívají svým obsahem. Do nepřímé ochrany řadíme vyhlášky spojené s veterinární péčí, chovem zvířat, zákon o krmivech či rostlinolékařské péče, zákon o ochraně přírody a krajiny, zákony spojené s životním prostředím, myslivostí, rybářství, zoologickými zahradami, zákon ve spojitosti s podnikáním jakožto obchodováním se zvířaty a mnoho dalších právních předpisů, ve kterých nalezneme dané informace v souvislosti s ochranou zvířat. (Etika ochrany zvířat, © 2006)

Každý z nás by se měl zamyslet, jestli již někdy ublížil nějakému zvířeti, co takové jednání zapříčinilo a zda má díky tomu výčitky svědomí, nebo taky jestli by byl schopen takový čin spáchat znovu. V současnosti stále více přibývá případů ve spojitosti s vybíjením si agresivního chování na zvířatech nebo i v horších případech jde i o jejich usmrcení a také častěji přibývá pachatelů jakožto dětí a mladistvých. Zvířata jsou v České republice chráněna na základě zákona na ochranu zvířat proti týrání č. 246/1992 Sb., který byl několikrát novelizován. Tento zákon zakazuje jakoukoliv formu týrání jak chovaných, tak divoce žijících zvířat. Za zvířata jsou považováni všichni obratlovci mimo člověka a embrya samotných zvířat. Mezi orgány ochrany zvířat patří především ministerstvo zemědělství České republiky, dále také státní veterinární správa České republiky a místní úřady obcí. Velkou úlohu hraje i ústřední komise na ochranu zvířat, která udává opatření a řídí plnění úkolů na úseku ochrany zvířat. (Česko, 1992, str. 6611-6636)

Násilí páchané na zvířatech se v dnešní době vyskytuje mnohem častěji a není výjimkou, že pachatelem se stávají děti a mládež. Týrání zvířat by mělo být patřičně potrestáno, neboť jsou to taktéž jako my živí tvorové, avšak přesto hodně z nás zvířata považuje spíše jako věc. Spousta lidí již byla svědkem různých situací, kdy bylo ubližováno zvířeti s využitím fyzické síly, nebo se setkala s případy, kdy majitelé zvířat se o ně dostatečně nestarali nebo zanedbávali jejich výchovu a nekrmili je. Avšak většina svědků takové činy přehlédne místo toho, aby takové protiprávní chování nahlásila a agresor, který trýzní zvíře, byl dopaden. Pravdou je, že lidé takové činy přehlíží z různých důvodů, jako je strach z agresora nebo jednoduše neví, komu násilí vůči zvířeti nahlásit. Podezření z týrání zvířat je možno nahlásit na SVSČR, na městském úřadě konkrétně na odboru životního prostředí nebo v akutních případech lze oslovit policii České republiky. Oznámení může být podáno jak písemně, tak i ústně. Přestože úřady jsou povinny se zabývat i anonymním oznámením, je lepší uvést na sebe kontakt už kvůli tomu, že tak můžeme být informováni, jak se daný případ vyvíjí.

Současná doba nám umožnila i pohodlnější cestu, jak týrání zvířat oznámit a to sice na webové stránce <http://pes.help24.cz/nahlaseni-tyrani-zvirat.php>, kde v období od května roku 2010 do ledna roku 2013 bylo nahlášeno 684 takových případů (Nahlášení týrání zvířat © 2010). Proto by měl každý svědek zvážit, zda si zážitek spojený s násilným chováním páchaným na zvířatech nechá pro sebe nebo se pokusí zamezit opakování takových činů.

4.1 Mediálně známé případy týraných zvířat v České Republice

V České republice se můžeme setkat s nespočteně mnoha případy ve spojitosti s týráním zvířat a díky zvyšující se kriminalitě především u dětí a mladistvých takových případů přibývá a jen málo z nich je spravedlivě potrestáno. Proto každý, kdo byl svědkem nějakého takového činu, by měl tuto skutečnost někomu neprodleně sdělit, aby byl pachatel dopaden, náležitě potrestán a aby tak bylo zamezeno dalším případům týraných zvířat. Jeden z velmi diskutovaných případů z roku 2008 je příběh mladistvých, kteří pořádali zahradní oslavu u jednoho z nich a bavili se v alkoholovém opojení na úkor bezbranné kočky, které nejprve násilím podávali alkohol, poté na ni vypustili psa bojového plemena a tento souboj mezi zvířaty sledovali a natáčeli na videokameru. Stále kontrolovali, zda kočka jeví známky života a v závěru jeden z mladíků život bezbranné kočky ukončil šlápnutím na její hlavu. Video poté vložili na internet s úmyslem, že pobaví

ty, kteří natočený snímek zhlédnou, avšak video bylo z internetu neprodleně staženo provozovatelem serveru a poté nahlášeno. (Opili kočku, nechali ji roztrhat psem a vše si natáčeli, © 2008)

Případů týrání zvířat stále více přibývá a někteří pachatelé takovýchto činů poškozují různé živočišné druhy. Jde o případ třináctileté slečny, která zranila nebo zabila nožem poníka, ovce a také psa. Dále dvaadvacetiletý mladík, který pocházel z normální rodiny bez patologických projevů, v přírodním parku, ve kterém pracoval jako dobrovolný ošetřovatel, rozpáral několik zvířat, z nichž dva byly koně. Mimo to existují pachatelé, kteří se zaměřují pouze na jeden živočišný druh. (Čírtková, 2008, str. 116) V listopadu roku 2011 mladík ve věku čtyřiaadvacet let drastickým způsobem usmrtil tři štěňata ve sklepě panelového domu, poté je dal do pytle, který vhodil do kontejneru před domem, avšak jedno štěně přežilo a hlasitými zvuky vzbudilo pozornost kolemjdoucích. Při výslechu mladík uvedl jako důvod jeho jednání špatnou finanční situaci a díky tomu nedostatek prostředků na jejich obživu. (Chvalina © 2012) Téhož roku mladý muž týral a následně ubil svého psa, nejprve byl pes přivázán kolem krku lanem, které bylo upevněno na střeše nad dveřmi domu, poté ho několikrát udeřil ocelovou tyčí do hlavy a také ho pobodal nožem, poté vzal sekeru, kterou nejprve tupou stranou udeřil psa opět do hlavy a následně ho ostrou hranou sekl do krku. Za takový čin hrozí pachateli až tři roky odnětí svobody. (Hrůzná týrání! Umlátil, ubodal a oběsil svého psa, © 2011) V následujícím roce je hlášen další případ týrání zvířat mladého narkomana, který polil kocoura toluenem a následně ho zapálil. Celou situaci sledovala z blízkosti sousedka majitelky, kterou ihned upozornila a poté byla ihned volána policie, ta muže dopadla. Pachatel svůj čin přiznal a hrozily mu dva roky vězení. (Další případ týrání zvířat: Narkoman zapálil kočku, © 2012) Dalším případem je utýraný holub, kterého šestnáctiletý chlapec vyhrál na výstavě chovatelů prostřednictvím tomboly a společně se svojí spolužačkou se na něm dopouštěli násilí v podobě házení s ním proti zdi, šlapáním po něm a poté i několikrát do něj udeřili kostětem. Po takovém činu se snažili holuba spláchnout do záchodu, aby zahladili stopy nasvědčující takovému zacházení. Pachatelé byli obviněni z trestného činu týrání zvířat, neboť ve svém věku jsou již za své činy trestně zodpovědní a velmi udivující bylo, že děti u výslechu popisovali násilné chování, které využili jako normální. (Chlapec a dívka (16) bestiálním způsobem utýrali holuba, © 2011)

4.2 Postihy za násilné činy páchané na zvířatech

V dnešní době jsou čím dál více zvířata jakousi zkouškou našeho soucitu, charakteru a starostlivé péče a chování k nim. Ke zvířatům by se každý člověk měl chovat laskavě a ne z důvodu, že jsou nám rovny a mají svá práva, ale právě proto, že nemají a že jsou bezmocní tvorové. Laskavé chování ke zvířatům není nic nemožného a je to skromný postoj, který člověk k těmto bezbranným tvorům může zaujmout a z tohoto důvodu je takové chování často zanedbatelné. Ve světě platí, že pokud je nedostatek spravedlnosti mezi lidmi a naopak je velmi patrné utrpení mezi nimi, týrání zvířat a násilí na nich páchané je považováno za nicotné. Nemůžeme však špatné zacházení se zvířaty omlouvat tím, že násilí a špatnosti páchané mezi lidmi mají o mnoho větší význam. (Čejka, 2005, str. 15-16)

Zákon na ochranu zvířat proti týrání zakazuje všechny formy propagace násilných činů jak na zvířatech žijících ve volné přírodě, tak i na chovaných v lidské péči. Za týrání mimo jiné zákon považuje i nucení zvířat k určitým výkonům, které překračují jeho schopnosti a síly, podrobení zvíře výcviku, které by mohlo být spojeno s jeho poškozením, dále také z jiných než zdravotních či pokusných důvodů, ač se jedná o omezení výživy zvířete, podávání příměsí, které ho mohou poškodit nebo také omezovat jeho svobody pohybu, která by mohla zapříčinit jeho utrpení. Za týrání je také považováno chování zvířat v nevhodných podmínkách, zkoušet nebo cvičit zvíře na zvířeti jiném, kdy může jedno zvíře sloužit jako lákadlo. Patří sem i štvání zvířat proti sobě, používání živých zvířat ke krmení jiných druhů zvířat, u nichž takový způsob výživy není nutný či usmrcení zvířete, kdy zažívá nepřiměřenou bolest. Nikdo nemá právo zabít zvíře, pokud není důvodem ohrožení člověka, využití produktů zvířete v hospodářství nebo pokud se nejedná o nevléčitelnou nemoc či určitou vadu nebo stáří, které mohou zapříčinit utrpení zvířete. (Kocourek, 1997, str. 148)

Domníváme se, že týrání zvířat je v České republice nespravedlivě postihnuto, trest je velmi mírný a možná i proto se objevuje stále více případů, kdy k násilnému chování na zvířatech dochází. Kdo týrá zvíře surovým či trýznivým způsobem a kdo týrá zvíře na veřejnosti, podle § 302 bude potrestán na dva roky odnětím svobody, propadnutím věci či jiné majetkové hodnoty nebo zákazem činnosti. Dále pachatel bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři roky či zákazem činnosti, pokud již za trýznění zvířat byl

odsouzen v posledních třech letech nebo pokud by zvíře díky takovému činu mělo mít trvalé následky na zdraví nebo mělo zaplatit smrtí. Pachatel bude odsouzen na jeden rok až pět let pokud surovým způsobem ublíží většímu počtu zvířat. Podle § 303 je za zanedbání péče o zvíře z nedbalosti považováno kdo zanedbává z nedbalosti základní péči o zvíře, které vlastní nebo o které je z určitého důvodu pověřen se starat a způsobilo by to zvířeti trvalé následky na zdraví nebo dokonce smrt, bude pachatel potrestán zákazem činnosti, propadnutím věci či jiné majetkové hodnoty nebo odnětím svobody až na šest měsíců. Pokud se pachatel takovéto činnosti dopustí na větším počtu zvířat, bude potrestán odnětím svobody až na dva roky. (Česko, 2009, str. 424)

Od 1. 1. 2014 nabude účinnosti nový občanský zákoník, ve kterém se mění postavení zvířete v právních vztazích a to již nebude považováno za věc, avšak nyní na něj bude pohlíženo jako na živého tvora. Dále také se nebude klást důraz pouze na zvíře samotné, ale i na jeho pána a bude brána v potaz jejich emoční vazba a vzájemný vztah. (Peterková © 2013)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 REALIZACE VÝZKUMU

Praktická část naší bakalářské práce je zaměřena na zjištění, jaké mají děti zkušenosti s týráním zvířat a do jaké míry jsou o dané problematice informovány. Taktéž se pokusíme zjistit, zda mají děti kladný vztah ke zvířatům a také jestli si myslí, že i takoví živí tvorové mají svá práva na život a být respektována.

Výzkum jsme realizovaly podle odborných publikací Miroslava Chrásky - Metody pedagogického výzkumu (2007) a Petera Gavory – Úvod do pedagogického výzkumu (2000).

5.1 Výzkumný problém

Pro náš výzkum byl zvolen deskriptivní výzkumný problém.

Deskriptivní výzkumný problém slouží ke zjištění a popisu různých situací, stavů nebo k výskytu určitých jevů. Za výzkumnou metodu se převážně používá škála, dotazník, interviu nebo pozorování. (Gavora, 2000, str. 26)

Výzkumný problém jsme tedy stanovili následovně:

„Jaké mají žáci osmých a devátých tříd základních škol zkušenosti s týráním zvířat?“

5.2 Cíl výzkumu

Cílem výzkumu je zjistit jaké mají zkušenosti s týráním zvířat žáci osmých a devátých tříd základních škol.

Jako dílčí výzkumné cíle jsme stanovily:

- Zjistit, jaké zkušenosti mají s týráním zvířat chlapci.
- Zjistit, jaké zkušenosti s týráním zvířat mají dívky.
- Zjistit, s týráním jakých zvířat mají žáci osmých a devátých tříd nejčastěji zkušenosti.
- Zjistit, jestli děti uznávají a respektují práva zvířat.

5.3 Výzkumné otázky

V souvislosti se stanoveným výzkumným problémem a výzkumným cílem jsou následně uvedeny výzkumné otázky, které souvisí se zkušenostmi dětí s týráním zvířat.

- 1) Mají kladný vztah ke zvířatům a chovají zvíře doma?

- 2) Ublížili již nějakému zvířeti?
- 3) Znají někoho, kdo ubližoval zvířeti pomocí fyzické síly nebo zanedbával jeho výchovu a nekrmil ho?
- 4) Znají případy v souvislosti s týráním zvířat z médií?
- 5) Sledují akční a bojové filmy, případně hrají hry, ve kterých je patrné násilí?
- 6) Domnívají se, že ubližování zvířat by mělo být považováno jako trestný čin?
- 7) Souhlasí s tvrzením, že všechna zvířata mají právo na život a být respektována a ochraňována člověkem?

5.4 Výzkumný vzorek

Výzkumný vzorek byl vybrán metodou záměrného výběru, přičemž výzkumný soubor tvoří žáci osmých a devátých tříd základních škol. Na základě výzkumného problému byl k jeho řešení zvolen kvantitativní výzkum.

Tabulka č. 1 obsahuje složení výzkumného souboru podle pohlaví respondentů.

Pohlaví		
Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost %
Muž	51	49
Žena	52	51
Celkem	103	100

Tabulka 1: složení výzkumného vzorku podle pohlaví

Tabulka č. 2 obsahuje složení výzkumného souboru podle ročníku, který navštěvují.

Ročník		
Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost %
8. třída	57	55
9. třída	46	45
Celkem	103	100

Tabulka 2: složení výzkumného vzorku podle ročníku, který navštěvují

Z tabulek č. 1 a č. 2 je patrné, že složení respondentů podle pohlaví je velmi vyrovnané. Celkem se jedná o 49,5% mužů a 50,5% žen, přičemž 55,3% tvoří žáci 8. tříd a 44,7% žáci 9. tříd. Z celkového počtu 112 dotazníků muselo být 9 vyřazeno z důvodu nesouvisejících odpovědí s daným tématem nebo nezodpovězených některých otázek.

5.5 Použitá metoda

Pro zjištění informovanosti a zkušeností dětí s týráním zvířat jsme zvolily metodu dotazníkového šetření, který je složen ze tří základních částí, a sice z obecné části složené ze škálových otázek a otázek otevřených, které mají za úkol zjistit, zda mají děti ke zvířatům kladný vztah a jestli se už setkaly s jejich týráním. Otevřené otázky by nám měly poskytnout informaci na jakých zvířatech a jakým způsobem bylo násilí provozováno. Druhá část je ve formě výroků, u kterých se děti mají zamyslet, zda se domnívají, že i zvířata mají svá práva, které je třeba respektovat a část třetí, kde děti měly napsat krátkou úvahu na téma člověk a zvíře, jsme pro výzkum nepoužily díky nedostatečným odpovědím.

5.6 Průběh výzkumu

Výzkum probíhal na základních školách ve Zlínském kraji. Bylo rozdáno 112 dotazníků mezi žáky osmých a devátých tříd a návratnost použitelných dotazníků činila 103. Dotazník obsahuje celkem 27 otázek rozdělených na 24 otázek škálových a 3 otevřené. Otevřené otázky jsme zvolily z důvodu možných rozmanitých odpovědí, které by nám žáci osmých a devátých tříd základních škol mohli poskytnout.

5.7 Zpracování dat

Dotazníky jsme zpracovaly pomocí čárkovací metody. Každá otázka byla zpracována do tabulky obsahující absolutní a relativní četnost, přičemž relativní četnost jsme zaokrouhlily na celá čísla. Odpovědi na otevřené otázky byly nejprve kategorizovány a následně dosazeny taktéž do tabulek četností s grafů.

6 VYHODNOCENÍ A INTERPRETACE DAT

V kapitole šesté jsou interpretovány výsledky výzkumu. Ke každé otázce z dotazníku bude vytvořena tabulka s absolutní a relativní četností a u některých z nich následně i grafy.

Otázka č. 1 zjišťuje, jestli mají žáci kladný vztah ke zvířatům.

Máš kladný vztah ke zvířatům?		
Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost %
Určitě ne	3	3
Spíše ne	6	6
Spíše ano	23	22
Určitě ano	71	69
Celkem	103	100

Tabulka 3: vztah ke zvířatům

Z otázky č. 1 je patrné, že žáci mají z 69% určitě kladný vztah ke zvířatům, spíše kladný vztah má 22%, spíše záporný 6% a určitě záporný pouhé 3%. Na základě odpovědí jsme zjistily, že většina žáků má ke zvířatům kladný vztah, avšak najdou se i takoví, kteří zvířata vnímají spíše opačně.

Otázka č. 2 a otázka č. 3 zjišťuje, jestli mají žáci doma nějaké zvíře a pokud ano, jestli se o něj starají a krmí ho pravidelně.

Odpověď	Máte zvíře?		Krmíte ho pravidelně?	
	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Absolutní četnost	Relativní četnost %
Určitě ne	21	20	12	12
Spíše ne	2	2	0	0
Spíše ano	2	2	4	4
Určitě ano	78	76	87	84
Celkem	103	100	103	100

Tabulka 4: počet zvířat a jejich péče v domácnostech

V tabulce četností u otázek č. 2 a č. 3 je zřejmé, že 22% žáků nechová doma žádné zvíře a 78% naopak doma zvíře má. V porovnání s tím, zda je zvíře pravidelně krmeno jsme zjistily, že 12% žáků své zvíře určitě pravidelně nekrmí, 4% krmí spíše pravidelně a 84% své zvíře určitě krmí pravidelně.

Následující dvě otázky č. 4 a č. 5 mají za úkol zjistit, zda žáci již někdy ublížili nějakému zvířeti a jestli se domnívají, že by byli schopni zvířeti ublížit.

Odpověď	Ublížil/a jsi již zvířeti?		Byl/a bys schopen/na ublížit zvířeti?	
	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Absolutní četnost	Relativní četnost %
Určitě ne	43	41	54	52
Spíše ne	37	36	30	29
Spíše ano	15	15	14	14
Určitě ano	8	8	5	5
Celkem	103	100	103	100

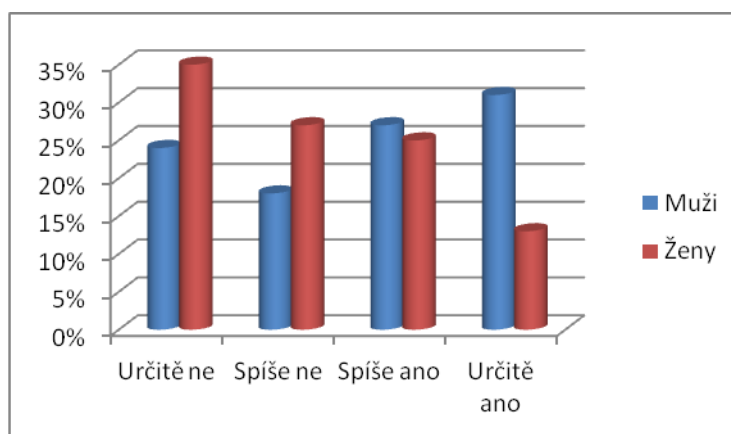
Tabulka 5: ubližování zvířatům

Z tabulky je patrné, že 52% respondentů by nebylo schopno zvířeti ublížit určitě nikdy, 29% se přiklání k odpovědi spíše nikdy, 14% je přesvědčeno, že by bylo schopno zvířeti ublížit a zbylých 5% si tím je naprosto jistých. S tím souvisí i otázka, zda dotazovaní již zvířeti ublížili, na kterou 41% z nich odpovědělo, že určitě zvířeti doposud neublížilo, 36% udává, že spíše ne, 15% se přiklání k odpovědi, že zvířeti již ublížili a 8% se netají tím, že s násilím na zvířatech mají vlastní zkušenost.

Otázka č. 6 zjišťovala, zda již žáci viděli někoho ubližovat zvířeti s využitím fyzické síly.

Viděl/a jsi někoho ubližovat zvířeti s využitím fyzické síly?		
Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost %
Určitě ne	30	29
Spíše ne	22	22
Spíše ano	27	26
Určitě ano	24	23
Celkem	103	100

Tabulka 6: zkušenosti s týráním v roli svědků

Graf 1: zkušenosti s týráním v roli svědků

Z tabulky jsme zjistily, že 29% se prozatím určitě nestalo svědkem násilných činů páchaných na zvířatech, 22% se přiklání k možnosti, že se s takovou situací spíše neseťkalo, ale 27% uvedlo, že s týráním zvířat v roli svědka spíše zkušenosti má a 24% odpovědělo, že s takovým činem se minimálně jednou setkalo. Graf nám udává, že žáci mužského pohlaví odpověděli na danou otázku následovně – 24% se s týráním zvířat určitě

nesetkalo, 18% spíše nesetkalo, 27% již vidělo, jak bylo zvířeti ublíženo a 31% se s takovými činy již určitě setkala. Ženské pohlaví odpovědělo na otázku následovně – 35% se s týráním v roli svědka nesetkalo, 27% zatrhlou variantu spíše ne, 25% spíše ano a 13% se s takovými činy jistě prozatím setkalo.

Otázka č. 7 nám měla poskytnout informaci, jestli žáci znají někoho, kdo má doma nějaké zvíře a zanedbává jeho výchovu tak, že ho nekrmí nebo nevěnuje se mu.

Znáš někoho, kdo má doma nějaké zvíře a zanedbává jeho výchovu tak, že ho nekrmí, nevěnuje se mu?		
Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost %
Určitě ne	53	51
Spíše ne	26	25
Spíše ano	8	8
Určitě ano	16	16
Celkem	103	100

Tabulka 7: zanedbávání výchovy zvířat

Z tabulky můžeme vidět, že 51% respondentů se prozatím nikdy nesetkalo se situací, kdy zvíře nebylo svým majitelem pravidelně krmeno a nebyla mu poskytnuta dostatečná péče. Dalších 25% se domnívá, že se s takovým případem taktéž spíše nesetkala, pouhých 8% naopak uvedlo, že se s takovými případy spíše už někdy střetla a 16% odpovídajících se již se situacemi, kdy byla péče zvířat zanedbávána, určitě alespoň jednou setkalo.

Otázka č. 8 měla zjistit, jestli byli žáci svědkem usmrcení zvířete.

Byl/a jsi svědkem usmrcení zvířete?		
Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost %
Určitě ne	59	57
Spíše ne	13	13
Spíše ano	10	10
Určitě ano	21	20
Celkem	103	100

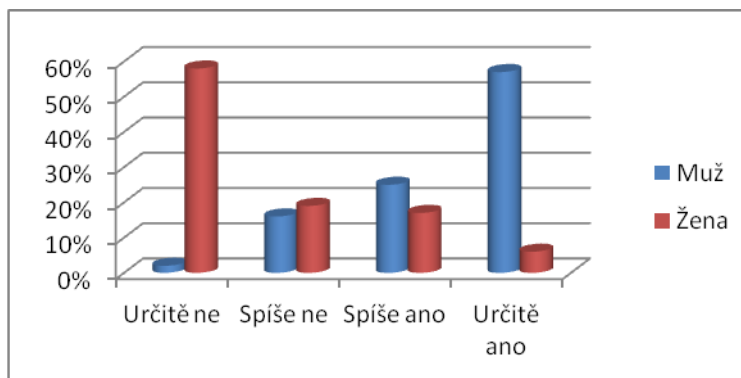
Tabulka 8: usmrcení zvířete

S usmrcením zvířete se podle tabulky určitě setkalo 20% z dotazovaných respondentů a 10% se přiklání k možnosti, že se s takovou situací taktéž spíše setkalo. Záporná odpověď byla uvedena čteněji v následujících číslech - 13% respondentů se svědkem usmrcení zvířete spíše nestalo a 57% takovou zkušenost určitě nemá.

Otázka č. 9 zjišťovala, zda žáci hrají rádi hry, které obsahují násilí.

Hraješ rád/a hry, které obsahují násilí?		
Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost %
Určitě ne	31	30
Spíše ne	18	18
Spíše ano	22	21
Určitě ano	32	31
Celkem	103	100

Tabulka 9: hraní her obsahující násilí

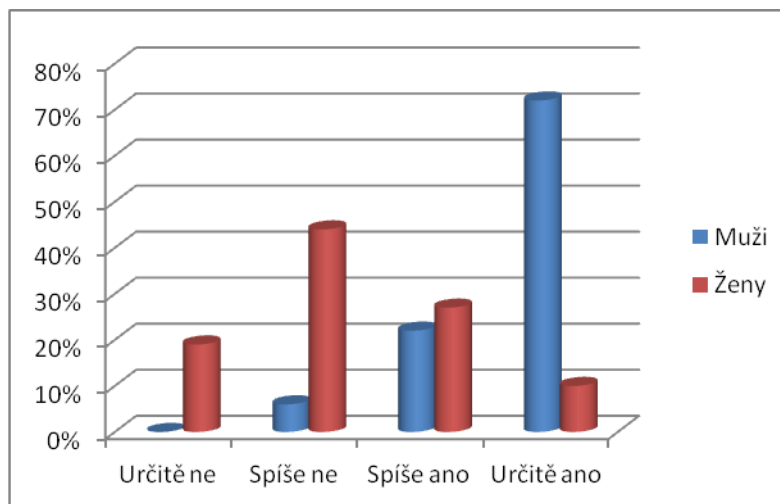
Graf 2: hraní her obsahující násilí

Z tabulky a grafu můžeme vyčíst, že 30% respondentů hry obsahující násilí určitě nehraje, 18% se přiklání k odpovědi spíše ne, oproti tomu 21% respondentů si občas takové hry zahraje a 31% takové hry hrává běžně. Žáků mužského pohlaví takové hry určitě vyhledává 57% a ženského pohlaví pouze 6% dotazovaných respondentů.

Otázka č. 10 slouží ke zjištění, zda žáci rádi sledují akční a bojové filmy, ve kterých se vyskytuje násilí.

Sleduješ rád/a akční a bojové filmy, ve kterých se vyskytuje násilí?		
Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost %
Určitě ne	10	10
Spíše ne	26	25
Spíše ano	25	24
Určitě ano	42	41
Celkem	103	100

Tabulka 10: sledovanost filmů obsahující násilí

Graf 3: sledovanost filmů obsahující násilí

Podle odpovědí dotazovaných respondentů je zřejmé, že 10% z nich odpovědělo, že filmy obsahující násilí určitě nesleduje a 25% spíše nesleduje. Na druhou stranu filmy, ve kterých je násilí patrné spíše sleduje 24% a zbylých 41% uvedlo odpověď určitě ano. Z grafu můžeme vyčíst, že akční a bojové filmy určitě sleduje 72% chlapců a pouze 10% dívek.

Otázka č. 11 zjišťuje, pokud je někdo rozzlobí, jestli mají potřebu si to nějakým způsobem vybit.

Když tě někdo rozzlobí, máš potřebu si to nějakým způsobem vybit?		
Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost %
Určitě ne	17	17
Spíše ne	44	43
Spíše ano	24	23
Určitě ano	18	17
Celkem	103	100

Tabulka 11: vybíjení zlosti

Z tabulky vyplývá, že pokud respondenty něco rozzlobí 17% z nich, určitě nemá potřebu si to nějakým způsobem vybit na okolí, 43% volí variantu, že spíše nemá takovou potřebu, 23% za takových okolností takovou potřebu spíše pociťuje a 17% si je jisto, že svou zlost si na okolí ventiluje.

Otázka č. 12 slouží ke zjištění, zda žáky uspokojuje pocit nadřazenosti nad druhými.

Uspokojuje Tě pocit nadřazenosti nad druhými?		
Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost %
Určitě ne	31	30
Spíše ne	45	44
Spíše ano	17	16
Určitě ano	10	10
Celkem	103	100

Tabulka 12: uspokojující pocit nadřazenosti

Z výsledků můžeme vidět, že pocit nadřazenosti nad druhými určitě uspokojuje 30% respondentů, odpověď spíše ne zastupuje 44% a oproti tomu 16% se přiklání k možnosti spíše ano a 10% udává, že nadřazenost nad druhými je dostatečně uspokojuje.

Otázka č. 13 má zmapovat kolik žáků zná případy ve spojitosti s týráním zvířat z knížek, televize, novin či časopisů.

Znáš případy z knížek, televize, novin či časopisů ve spojitosti s týráním zvířat?		
Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost %
Určitě ne	3	3
Spíše ne	7	7
Spíše ano	22	21
Určitě ano	71	69
Celkem	103	100

Tabulka 13: případy z médií

Z tabulky je zřetelné, že s týráním zvířat v médiích se nesetkávají 3% odpovídajících a 7% z nich takové případy taktéž spíše neregistruje. 21% tázaných uvádí, že občas se s podobnými činy v médiích setká a 69% čili většina se s takovými případy prostřednictvím televize, novin, knížek či časopisů setkává běžně.

Otázka č. 14 slouží ke zjištění, jestli v žácích zanechal dobrý pocit nějaký případ z médií, ve kterém bylo patrné násilí na zvířatech.

Pokud znáš nějaký případ z médií spojený s týráním zvířat, zanechal v Tobě dobrý pocit?		
Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost %
Určitě ne	51	49
Spíše ne	30	29
Spíše ano	9	9
Určitě ano	13	13
Celkem	103	100

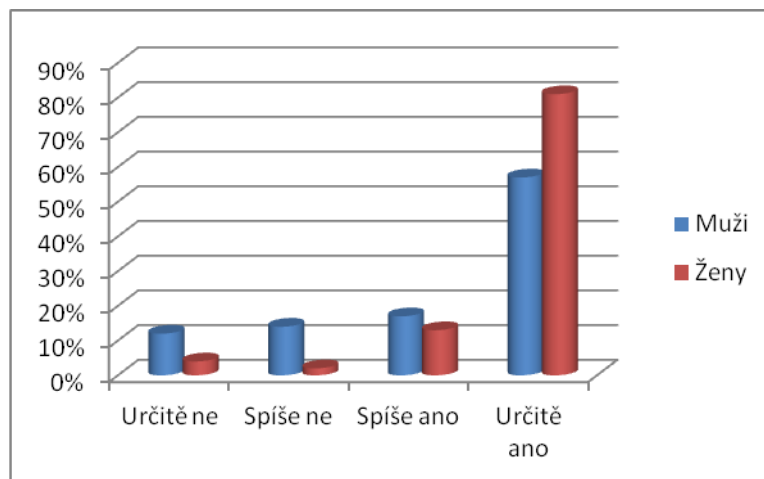
Tabulka 14: pocity z týrání zvířat

Z tabulky je zřejmé, že v dotazovaných, kteří případy s týráním zvířat z médií znají, takové jednání u 49% určitě nezanechalo dobrý pocit, 29% volí možnost spíše negativního pocitu a v opačném případě 9% uvedlo, že takové případy v nich dobrý pocit spíše zanechají a 13% respondentů odpovědělo, že určitě u případů, kde je patrné násilí na zvířatech, pocítují spíše dobrý pocit než lítost.

Otázka č. 15 zjišťuje, jestli si žáci myslí, že ubližování zvířat by mělo být považováno za trestný čin.

Myslíš si, že ubližování zvířat by mělo být považováno za trestný čin?		
Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost %
Určitě ne	8	8
Spíše ne	8	8
Spíše ano	16	15
Určitě ano	71	69
Celkem	103	100

Tabulka 15: ubližování zvířat jako trestný čin.

Graf 4: ubližování zvířat jako trestný čin

Z tabulky vyplývá, že nejvíce respondentů (69%) se přiklání k odpovědi, že ubližování zvířat by mělo být považováno za trestný čin určitě, 15% se taktéž spíše přiklání k potrestání takových činů. Takové jednání za trestný čin spíše nepovažuje 8% a dalších 8% respondentů ubližování zvířatům za trestný čin jistě nepovažuje. Z grafu je zřejmé, že násilné chování páchané na zvířatech za trestný čin rozhodně považuje 57% chlapců a 81% dívek.

Otázka č. 16 složí ke zjištění, kdyby znali někoho, kdo ubližuje zvířatům, jestli by o tom někomu řekli.

Pokud bys znal/a někoho, kdo ubližuje zvířatům, řekl/a bys to někomu?		
Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost %
Určitě ne	6	6
Spíše ne	16	15
Spíše ano	33	32
Určitě ano	48	47
Celkem	103	100

Tabulka 16: informování ostatních o týrání

Respondenti se v 47% shodli, že pokud by zaznamenali, že někdo týrá zvíře, určitě by takovou informaci někomu předali, 32% uvedlo, že taktéž by to spíše sdělilo někomu dalšímu a oproti tomu 15% by si takový zážitek spíše nechalo pro sebe a 6% by takovou skutečnost nesporně nešířilo dál.

Otázka č. 17 zjišťuje, s týráním jakých zvířat mají žáci zkušenosti.

Pokud máš zkušenosti s týráním zvířat, jakému zvířeti bylo ublíženo?		
Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost %
Pes	22	42
Kočka	17	33
Hmyz	7	13
Králík	3	6
Křeček	2	4
Kůň	1	2
Celkem	52	100

Tabulka 17: zvířata, na kterých je patrné násilí

Na otevřenou otázku, jakému zvířeti bylo ublíženo, pokud zkušenost s týráním zvířat mají, odpovědělo 42% respondentů, že v roli svědků zaznamenali týrání páchané na psech, dále 33% narazilo na situace, kdy obětí se staly kočky, 10% vyzorovalo agresi promítnutou na hlodavcích (6% králík, 4% křeček) a 13% že násilí bylo pácháno na hmyzu, ale pro účely výzkumu byla taková odpověď irelevantní.

Komentář: Někteří žáci zde uvedli více odpovědí, protože se s týráním zvířat setkali ve více případech.

Otázka č. 18 vypovídá o způsobech ublížení zvířatům, pokud se s týráním setkali.

Pokud znáš někoho, kdo ublížil zvířeti, jaký způsob použil?		
Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost %
Údery různými předměty	10	23
Kopání	9	21
Nekrmení	9	21
Strkání předmětu do análního otvoru	1	2
Nepříznivé prostředí (zvíře přivázáno k boudě v nepříznivém počasí, úžeh v autě,...)	2	5
Udušení	1	2
Utopení	2	5
Zapálení	3	7
Postřelení	3	7
Otrávení	1	2
Trýznění těla	2	5
Celkem	43	100

Tabulka 18: způsoby týrání zvířat

Z tabulky je patrné, že žáci 8. a 9. tříd základních škol se v roli svědků setkali s případy, kdy bylo zvířatům z 23% ublíženo v podobě úderů různými předměty, 21% uvedlo jako způsob trýznění zvířat v podobě kopání a dalších 21% zná chovatele zvířat, kteří zvířata pravidelně nekrmí a dostatečně se o ně nestarají. 2% z dotazovaných uvedlo přímo konkrétní případ, kdy kočkám byl strkán do análního otvoru nějaký předmět a 5% kdy bylo trýzněno tělo zvířete. Taktéž 5% má zkušenost s násilným držením zvířete na určitém místě v nepříznivých podmínkách a 5% respondentů již vidělo někoho zvíře topit. Z dotazovaných se 7% setkalo s případem, kdy bylo zvíře zapáleno a následujících 7% kdy bylo zvíře postřeleno, další 2% s tím, že bylo zvíře udušeno a zbylé 2% s otrávením zvířat.

Otázka č. 19 má zjistit jaké měli žáci důvody k ublížení zvířatům.

Pokud jsi sám/sama ublížil/a zvířeti, jaký jsi měl/a důvod?		
Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost %
Výbuch vzteku	1	5
Sebeobrana, napadení zvířetem	4	21
Výcvik a výchova (neposlušnost, ničení různých předmětů)	11	58
Špatný prospěch ve škole	1	5
Rodinné problémy	2	11
Celkem	19	100

Tabulka 19: důvody k týrání zvířat

Z tabulky je patrné, že důvodem, proč děti týraly zvířata, mělo 5% z nich díky výbuchu vzteku, 21% napadlo zvíře v rámci sebeobrany a nadpoloviční většina 58% tvrdí, že nevhodné chování na zvířatech volilo z důvodu výcviku a výchovy v případech, kdy zvíře bylo neposlušné či ničilo různé předměty. Děti však k agresivnímu chování páchané na zvířatech z 11% dohnaly rodinné problémy, jako jsou hádky s rodiči, neshody sourozenců a 5% si svou zlost vybíjelo na zvířatech z důvodu špatného prospěchu ve škole.

Otázka č. 20 má zjistit, zda žáci souhlasí s tvrzením, že všechna zvířata mají právo na život.

Všechna zvířata mají právo na život.		
Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost %
Naprosto nesouhlasím	3	3
Spíše nesouhlasím	3	3
Nevím	5	5
Spíše souhlasím	23	22
Naprosto souhlasím	69	67
Celkem	103	100

Tabulka 20: právo zvířat na život

Z tabulky je zřejmé, že 67% respondentů naprosto souhlasí s tvrzením, že všechna zvířata mají právo na život, 22% právo zvířat na život taktéž spíše akceptuje, 5% se nedokázalo vyjádřit a po 3% odpovídali naprostým či částečným nesouhlasem.

Otázka č. 21 má zjistit, jestli žáci souhlasí s výrokem, že všechna zvířata mají právo na to, aby byla respektována.

Všechna zvířata mají právo na to, aby byla respektována.		
Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost %
Naprosto nesouhlasím	4	4
Spíše nesouhlasím	9	9
Nevím	12	11
Spíše souhlasím	30	29
Naprosto souhlasím	48	47
Celkem	103	100

Tabulka 21: právo zvířat na respekt

S právem zvířat na to, aby byla respektována, naprosto souhlasí téměř polovina (47%) dotazovaných, 29% se taktéž spíše přiklání k respektu zvířat, 11% žáků se k danému výroku nevyjádřilo a pouze 9% spíše a 4% naprosto s respektováním zvířat nesouhlasí.

Otázka č. 22 zjišťuje, zda žáci souhlasí s tvrzením, že každé zvíře má právo na pozornost, péči a ochranu člověka.

Každé zvíře má právo na pozornost, péči a ochranu člověka.		
Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost %
Naprosto nesouhlasím	2	2
Spíše nesouhlasím	5	5
Nevím	10	10
Spíše souhlasím	22	21
Naprosto souhlasím	64	62
Celkem	103	100

Tabulka 22: právo zvířat na péči a ochranu

Z tabulky je patrné, že nadpoloviční většina, to je 62% naprosto souhlasí s tvrzením, že zvířata mají právo na pozornost, péči a ochranu člověka, 21% tak ke kladné odpovědi stejně tak spíše přiklání, 10% zvolilo odpověď nevím, čili se nevyjádřilo, 5% s tím spíše nesouhlasí a zbylé 2% naprosto nesouhlasí s výrokem, že zvířata mají právo na pozornost a péči člověka.

Otázka č. 23 zjišťuje, jestli žáci souhlasí s tím, že člověk, který chová zvíře je povinen jej pravidelně krmit a starat se o něj.

Člověk, který má nějaké zvíře je povinen ho pravidelně krmit a starat se o něj.		
Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost %
Naprosto nesouhlasím	0	0
Spíše nesouhlasím	7	7
Nevím	5	5
Spíše souhlasím	14	13
Naprosto souhlasím	77	75
Celkem	103	100

Tabulka 23: povinnost pečovat o zvířata

Následující tabulka prezentuje výsledky, ze kterých vyplývá, že ani jeden žák, to znamená 0%, všech respondentů naprosto nesouhlasí s tvrzením, že člověk, který má nějaké zvíře je povinen ho pravidelně ho pravidelně krmit a starat se o něj. Dále vyplývá, že 7% respondentů spíše nesouhlasí s daným tvrzením, 13% respondentů s daným tvrzením spíše souhlasí a pokud bychom měly určit, jaká odpověď u daného tvrzení převládala, jedná se o možnost naprostého souhlasu, kterou označilo právě 75 % respondentů.

Otázka č. 24 zjišťuje, zda žáci souhlasí s výrokem, že se žádným zvířetem by nemělo být špatně a krutě zacházeno.

S žádným zvířetem by nemělo být špatně a krutě zacházeno.		
Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost %
Naprosto nesouhlasím	4	4
Spíše nesouhlasím	4	4
Nevím	6	6
Spíše souhlasím	20	19
Naprosto souhlasím	69	67
Celkem	103	100

Tabulka 24: zacházení se zvířaty

Následující tabulka prezentuje výsledky, ze kterých vyplývá, že 4 % žáků naprosto nesouhlasí s tvrzením, že se žádným zvířetem by nemělo být špatně a krutě zacházeno, stejně tak další 4% respondentů spíše nesouhlasí s prezentovaným tvrzením, 6 % vyslovilo nejasnou odpověď, to znamená, vybrali odpověď „nevím“, dále z průzkumu vyplynulo, že se zmíněným tvrzením spíše souhlasí 19% dotazovaných. Pokud se týká nejčetnější odpovědi, je zřejmé, že daná skupina respondentů s výše zmíněným tvrzením naprosto souhlasí, neboť 67 % z nich se přiklonilo k dané možnosti.

Otázka č. 25 má za úkol zjistit, zda se žáci domnívají, že nevhodné zacházení se zvířetem by mělo být spravedlivě potrestáno.

Nevhodné zacházení se zvířetem by mělo být spravedlivě potrestáno.		
Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost %
Naprosto nesouhlasím	4	4
Spíše nesouhlasím	7	7
Nevím	9	9
Spíše souhlasím	24	23
Naprosto souhlasím	59	57
Celkem	103	100

Tabulka 25: test za nevhodné zacházení se zvířaty

Následující položka dotazníku odpovídá na otázku, jak se ztotožňují s tvrzením, že nevhodné zacházení se zvířaty by mělo být spravedlivě potrestáno. S tímto tvrzením naprosto souhlasí 4% tázaných žáků, 7% žáků se přiklání k možnosti, která zaznamenává spíše nesouhlas s tímto výrokem, k neutrální odpovědi, tedy nevím, se uchýlilo 9% dotazovaných. Dále z tabulky vyplývá, že 23% žáků s daným výrokem spíše souhlasí. Naprosto souhlasí s daným tvrzením 57% dotazovaných, kdy je zřejmé, že se jedná o odpověď s největší četností u daného výroku.

Otázka č. 26 zjišťuje, jestli žáci souhlasí s výrokem, že žádné zvíře by nemělo být využíváno pro zábavu člověka, při které bude zvířeti ubližováno.

Žádné zvíře nesmí být využíváno pro zábavu člověka.		
Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost %
Naprosto nesouhlasím	7	7
Spíše nesouhlasím	21	20
Nevím	16	16
Spíše souhlasím	29	28
Naprosto souhlasím	30	29
Celkem	103	100

Tabulka 26: zvíře obětí zábavy

Další položka v dotazníku odpovídá na otázku, do jaké míry se žáci ztotožňují s tvrzením, že žádné zvíře nesmí být využíváno pro zábavu člověka za účelem mu ublížit. Z odpovědí vyplynulo, že s tvrzením naprosto nesouhlasí 7% dotazovaných žáků, 20% respondentů se přiklání k možnosti, která vyjadřuje spíše nesouhlas s tímto tvrzením, k neutrální odpovědi, tedy nevím, se přiklonilo 16 % dotazovaných respondentů, z odpovědí je dále zřejmé, že s daným tvrzením 28% spíše souhlasí, téměř stejné zastoupení, tedy 29% měla i možnost, kdy dotazovaní žáci vyjádřili naprostý souhlas s daným tvrzením.

Otázka č. 27 zjišťuje názor žáků, jestli souhlasí s tvrzením, že práva zvířat mají být hájena zákonem právě tak, jako práva lidí.

Práva zvířete mají být hájena zákonem právě tak, jako práva člověka		
Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost %
Naprostě nesouhlasím	7	7
Spíše nesouhlasím	7	7
Nevím	28	27
Spíše souhlasím	24	23
Naprostě souhlasím	37	36
Celkem	103	100

Tabulka 27: hájení práv zvířat zákonem

Poslední položka této části dotazníku předkládala respondentům tvrzení, ve kterém měli vyjádřit svůj souhlas nebo nesouhlas, zda mají být práva zvířat hájena zákonem právě tak, jako práva člověka. Naprostý nesouhlas s daným výrokem vyjádřilo 7% dotazovaných respondentů. K odpovědi, spíše nesouhlasím, se přiklonil stejný počet dotazovaných, tedy 7%. Neutrální odpověď zvolilo 27 % respondentů a 23% žáků zvolilo odpověď spíše souhlasnou. Naprostě se s tímto tvrzením ztotožňuje 36% respondentů, neboť jak ze získaných dotazníků vyplynulo, právě toto procento u výše zmíněného tvrzení zvolilo možnost naprostého souhlasu.

6.1 Odpovědi na výzkumné otázky

Výzkumná otázka č. 1

Mají kladný vztah ke zvířatům a chovají zvíře doma?

Tato výzkumná otázka byla zjišťována pomocí dotazníkových otázek č. 1, č. 2 a č. 3, které zmapovaly, jaký mají žáci 8. a 9. tříd vztah ke zvířatům, kdy většina dotazovaných (69%) uvedla, že ke zvířatům mají kladný vztah. Taktéž sloužila ke zjištění, kolik z nich chová doma nějaké zvíře a zda se o něj stará a pravidelně jej krmí. Naprostá většina zvíře doma má a uvedla, že se o něj řádně stará, avšak našli se i takoví, co se o potřeby zvířete pravidelně nezajímají.

Výzkumná otázka č. 2

Ublížili již nějakému zvířeti?

Tato výzkumná otázka byla zjišťována pomocí otázek č. 4 a č. 5. Z výsledků vyplynulo, že děti, které doposud již nějakému zvířeti ublížily, často vzápětí na následující otázku, zda jsou schopny zvířeti ublížit, odpovídali záporně.

Výzkumná otázka č. 3

Znají někoho, kdo ubližoval zvířeti pomocí fyzické síly nebo zanedbával jeho výchovu a nekrmil ho?

Tato výzkumná otázka byla zjišťována pomocí otázek z dotazníku č. 6, č. 7, č. 8 a také č. 17, č. 18 a č. 19 (v dotazníku jsou značeny č. 1, č. 2 a č. 3 jako otevřené otázky). Díky odpovědím dětí jsme dospěly k závěru, že téměř polovina dotazovaných se již vyskytla v situaci, kdy byla svědkem jakéhokoliv fyzického týrání zvířete. Děti mají zkušenosti i s tím, že majitelé svým zvířatům nedávají najíst nebo zanedbávají jejich péči nebo také dokonce s jejich usmrcením. Otevřené otázky poskytly žákům možnost rozepsání své odpovědi a poskytnout nám tak bližší informace o jejich zkušenostech s týráním zvířat.

Výzkumná otázka č. 4

Znají případy v souvislosti s týráním zvířat z médií?

Tato výzkumná otázka byla zjišťována pomocí otázek z dotazníku č. 13 a č. 14. Ze zvolených odpovědí je patrné, že jen velmi malé procento dotazovaných žáků se s příklady týrání na zvířatech prostřednictvím medií určitě nesetkalo, téměř totéž množství respondentů označilo odpověď spíše ne, v případě, kdy hovoříme o takovémto typu otázek, jedná se o odpověď méně průkaznou. Naopak převládá odpověď, kdy žáci volili možnost, ze které vyplývá, že se určitě setkali s příklady týrání na zvířatech. Je tedy patrné, že média lze vidět jako jeden z hlavních zdrojů, kde se děti setkávají s příklady týrání na zvířatech.

Výzkumná otázka č. 5**Sledují akční a bojové filmy, případně hrají hry, ve kterých je patrné násilí?**

Tato výzkumná otázka byla zjišťována pomocí otázek z dotazníku č. 9, č. 10. Z odpovědí, které byly vyvozeny z dotazníku, je patrné, že akční a bojové filmy, ve kterých se vyskytuje násilí, často sleduje celých 41 % a hry, které obsahují násilí, určitě hraje 31% dotazovaných žáků. Což lze pro účely našeho výzkumu shledat jako velmi významnou informaci, která může být také inspirací právě pro výzkumy, které jsou zaměřeny na příčiny dětské agresivity.

Výzkumná otázka č. 6**Domnívají se, že ubližování zvířat by mělo být považováno jako trestný čin?**

Tato výzkumná otázka byla zjišťována pomocí otázek z dotazníku č. 15, č. 25 a č. 27. Podle námi realizovaného výzkumu je patrné, že děti se přiklání k názoru, že agresivní chování na zvířatech by mělo být považováno za trestní čin, neboť celých 69 % dotazovaných se přiklání k této možnosti. Dále z výzkumu vyplynulo, že činy páchané na zvířatech mají být potrestány spravedlivě, jako trestné činy páchané na lidech, k této odpovědi se přiklonilo 57% respondentů. Stejně tak vyplynulo, že práva zvířat mají být hájena stejně tak, jako lidská práva, k této odpovědi se přiklonilo 36% respondentů.

Výzkumná otázka č. 7**Souhlasí s tvrzením, že všechna zvířata mají právo na život a být respektována a ochraňována člověkem?**

Tato výzkumná otázka byla zjišťována pomocí otázek z dotazníku č. 20, č. 21, č. 22, č. 23. Výzkumná otázka č. 7. odpovídá na otázku, zda respondenti souhlasí s tvrzením, že všechna zvířata mají právo na život a právo být respektována a ochraňována člověkem. Celých 67 % respondentů se přiklání k názoru, že každé zvíře má právo na život. Stejně tak celých 47 % respondentů uvádí, že zvířata mají být respektována. Právo na pozornost, péči a ochranu vidí jako stěžejní celých 62 % respondentů. Z výzkumu také překvapivě vyplynulo, že 75 % respondentů se přiklání k tvrzení, že každý člověk, který má zvíře, je povinen ho pravidelně krmit. Je tedy patrné, že se mezi žáky vyskytují občasné incidenty agresivního chování na zvířatech, ale je také z jejich tvrzení zřejmé, že se přiklání k tomu, aby zvířata měla svá práva a bylo s nimi správně zacházeno.

6.2 Shrnutí výsledků výzkumu

Dotazník byl vyplněn 112 žáky 8. a 9. tříd základních škol ve Zlínském kraji, ovšem pro účely výzkumu bylo použito pouze 103 dotazníků. Z výsledků výzkumu je patrné, že děti mají ke zvířatům v nadpoloviční většině kladný vztah a taktéž většina z nich má nějaké zvíře doma, uvádí také, že je ve většině případů pravidelně krmeno.

Z výzkumu dále vyplynulo, že děti již na druhém stupni základní školy mají relativně bohaté zkušenosti s problematikou týrání zvířat. Obecné násilí znají především chlapci z her, které jej obsahují nebo také z akčních a bojových filmů.

Násilí páchané konkrétně na zvířatech žáci znají především z médií, ale také z vlastní zkušenosti ať už jako svědkové nebo přímo pachatelé. Podle odpovědí je zřejmé, že děti, převážně tedy chlapci, se s filmy a hrami, které obsahují násilí, setkávají velmi často, což do určité míry může ovlivnit jejich chování. Díky otevřeným otázkám, které jsou součástí dotazníkového šetření, je vidět, kterým zvířatům bylo násilně ubližováno a o jaký se jednalo způsob. Taktéž jsou zde uvedeny nejčastější důvody, proč se tyto děti staly samotnými pachateli, kteří jednali agresivním způsobem. Dále je z výsledků výzkumu zřejmé, že ne všechny děti souhlasí s tvrzením, že všechna zvířata mají právo na život, dostatečnou péči a vhodné zacházení, respekt a také o udělení trestu pachateli, který zvířeti ublížil.

Praktická část bakalářské práce nám poskytla blíže nahlédnout do problematiky agresivního chování u dětí druhého stupně základních škol. Některé odpovědi u otázek souvisejících s agresivním chováním, které bylo promítnuto na zvířatech, byly pro nás velmi šokujícím zjištěním.

6.3 Doporučení pro praxi

Stále častěji se setkáváme s rizikovými projevy chování u dětí a mládeže a dovolujeme si z výsledků výzkumu vyvodit, že agrese páchaná na zvířatech je jedním z případů, který tato skupina zahrnuje, ale patří však mezi méně diskutovaná témata. Výzkum proběhl na základních školách ve Zlínském kraji, kde má velký vliv na prevenci rizikového chování dětí a mládeže občanské sdružení Madio.

Madio nabízí služby zaměřené na primární prevenci dětí a mládeže v podobě programů mimo jiné i pro základní školy Zlínského kraje. Domníváme se, že výsledky

námi provedeného výzkumu by již zmíněné občanské sdružení mohlo motivovat k vytvoření přednášky zaměřené právě na projevy agresivního chování dětí na zvířatech.

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo seznámení s problematikou týkající se agrese dětí, která je páchána na zvířatech a zjištění, jak velká je o daném problému informovanost a především kolik dětí má s týráním zvířat zkušenosti ať už jako svědek nebo sám pachatel.

Teoretická část se zaměřuje na základní terminologii, která souvisí s agresivním chováním dětí, dále na stupně a příčiny agresivity, druhy agrese a také zahrnuje důvody, proč děti násilné činy páchají na zvířatech. Dále je zde zmíněna ochrana a práva zvířat v České Republice a také mediálně známé kauzy, které se u nás za poslední dobu objevily a postihy, které za takové činy pachatelům hrozí. Při zpracování teoretické části jsme pracovaly s velkým množstvím odborné literatury, která s tématem souvisí a poskytla nám informace, které nám byly velmi užitečné.

Praktická část sloužila ke zjištění dotazníkovým průzkumem, jaké mají zkušenosti žáci 8. a 9. tříd základních škol s týráním zvířat a zda jsou o této problematice informováni. Zajímalo nás, kolik žáků se již s touto problematikou setkalo, s týráním jakých zvířat mají zkušenosti nejvíce, jakým způsobem jim bylo ubližováno a pokud sami ublížili zvířeti, jaký měli důvod. Celkový počet respondentů byl 112, přičemž z toho jsme vybraly 103, které byly vhodné pro zpracování výzkumu. Výzkumný soubor tvořilo 51 žáků mužského a 52 ženského pohlaví, přičemž 57 z nich navštěvuje 8. třídu a 46 třídu 9.

Překvapivým zjištěním bylo, že téměř polovina dotazovaných má zkušenosti s ubližováním zvířat v roli svědků a ne každý z nich souhlasí s udělením trestu za takový čin. Utvrdilo nás, že agrese páchaná na zvířatech spadá do skupiny rizikových projevů chování u dětí a mládeže, avšak není o tom příliš diskutováno a právě proto se domníváme, že by bylo přínosné motivovat různé instituce, které jsou zaměřeny na primární prevenci této rizikové věkové skupiny, aby vytvořily na již zmíněné téma přednášky pro základní školy.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie

- [1] ANTIER, Edwige. *Agresivita dětí*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-808
- [2] ČÁP, Jan a Jiří MAREŠ. *Psychologie pro učitele*. 2. vyd. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-463-X.
- [3] Čejka, Jan. *Jejich jest království*. Praha : Práh, 2005. ISBN 80-7252-112-8.
- [4] ČERMÁK, Ivo. *Lidská agrese a její souvislosti*. Žďár nad Sázavou: Fakta, 1999. ISBN 80-902614-1-8.
- [5] ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právnický*. Praha: Grada Publishing, 2008. ISBN 978-80-247-2207-8.
- [6] EDELSBERGER, Ludvík et al. *Defektologický slovník*. 3. upr. vyd., Jinočany: H&H, 2000. ISBN 80-86022-76-5.
- [7] ELLIOTT, Julian a Maurice PLACE. *Dítě v nesnázích*. Praha: Grada Publishing, 2002. ISBN 80-247-0182-0.
- [8] GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. ISBN 80-85931-79-6.
- [9] HOLLITSCHER, Walter. *Lidská agresivita*. Praha: Svoboda, 1975.
- [10] CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada Publishing, 2007, 265 s. ISBN 978-80-247-1369-4.
- [11] KOCOUREK, Jiří. *Veterinární péče a ochrana zvířat*. Praha: Eurounion, 1997. ISBN 80-85858-47-9.
- [12] MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2310-5
- [13] MURPHY-WITT, Monika, Petra STAMER-BRANDT a Matthias HORX. *Připravte své dítě do života: Osm klíčových dovedností - jak je můžete svému dítěti zprostředkovat a jak si je může dítě s vaší pomocí osvojit*. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-2082-1.
- [14] NAKONEČNÝ, Milan. *Motivace lidského chování*. Praha: Academia, 1997. ISBN 80-200-0592-7.
- [15] PONĚŠICKÝ, Jan. *Agrese, násilí a psychologie moci*. Praha: Triton, 2005. ISBN 80-7254-593-0.
- [16] PRCHALOVÁ, Jana. *Právní ochrana zvířat*. Praha: Linde, 2009. ISBN 978-80-7201-763-8.

- [17] ŘÍČAN, Pavel. *Agresivita a šikana mezi dětmi: Jak dát dětem ve škole pocit bezpečí*. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-049-9.
- [18] ŘÍČAN, Pavel a Pavlína JANOŠOVÁ. *Jak na šikanu*. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-80-247-2991-6.
- [19] VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychologie problémového dítěte školního věku*. Praha: Univerzita Karlova, 1995. ISBN 159.922.7:376.5 (075.6).
- [20] VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2006. ISBN: 80-7178-496-6.

Internetové zdroje

- [21] Česko. Zákon č. 40, Trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009. Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/sb011-09-pdf.aspx
- [22] Česko. Zákon č. 246, na ochranu zvířat proti týrání. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992. Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/sb133-08-pdf.aspx
- [23] Další případ týrání zvířat: Narkoman zapálil kočku. In: *Vlastovka.info* [online]. 1012 [cit. 2013-04-25]. Dostupné z: <http://vlastovka.info/2012/02/03/dalsi-pripad-tyrani-zvirat-narkoman-zapalil-kocku/>
- [24] Etika ochrany zvířat. In: *Nadace na ochranu zvířat* [online]. 2006 [cit. 2013-04-25]. Dostupné z: <http://www.ochranazvirat.cz/11/czech/rubrika/ochrana-a-prava-zvirat/>
- [25] Hrůzné týrání! Umlátil, ubodal a oběsil svého psa. In: *Tn.cz* [online]. 2011 [cit. 2013-04-25]. Dostupné z: <http://tn.nova.cz/zpravy/cernakronika/tyran-ze-zabrehu-sveho-psa-umlatil-tyci-a-obesil.html>
- [26] Chlapec a dívka (16) bestiálním způsobem utýrali holuba. In: *Tn.cz* [online]. 2012 [cit. 2013-04-25]. Dostupné z: <http://tn.nova.cz/zpravy/cernakronika/chlapec-a-divka-16-bestialnim-zpusobem-utyrali-holuba.html>
- [27] CHVALINA, René. Mladík brutálně usmrtil štěňata. In: *Novinky.cz* [online]. 2012 [cit. 2013-04-25]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/krimi/259747-mladik-brutalne-usmrtil-stenata.html>
- [28] Nahlášení týrání zvířat. In: *Pes.help24.cz* [online]. 2010 [cit. 2013-04-26]. Dostupné z: <http://pes.help24.cz/nahlaseni-tyrani-zvirat.php>
- [29] Opili kočku, nechali ji roztrhat psem a vše si natáčeli. In: *Novinky.cz* [online]. 2008 [cit. 2013-04-25]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/krimi/131231-opili-kocku-nechali-ji-roztrhat-psem-a-vse-si-nataceli.html>

- [30] PETERKOVÁ, Markéta. Nový občanský zákoník a právní postavení zvířete. In: *Equichannel* [online]. 2013 [cit. 2013-04-25]. Dostupné z: <http://www.equichannel.cz/novy-obcansky-zakonik-a-pravni-postaveni-zvirete>
- [31] VANDROVCOVÁ, Tereza. Násilné činy páchané na zvířatech v souvislosti dalších patologických jevů. In: *Humanimal* [online]. 2009 [cit. 2013-04-25]. Dostupné z: http://humanimal.cz/texty_soubory/nasilne-ciny-pachane-na-zviratech.html

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

SVSČR Státní veterinární správa České republiky

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: <i>zkušenosti s týráním v roli svědků</i>	35
Graf 2: <i>hraní her obsahující násilí</i>	38
Graf 3: <i>sledovanost filmů obsahující násilí</i>	39
Graf 4: <i>ublížování zvířat jako trestný čin</i>	42

SEZNAM TABULEK

<i>Tabulka 1: složení výzkumného vzorku podle pohlaví</i>	31
<i>Tabulka 2: složení výzkumného vzorku podle ročníku, který navštěvují</i>	31
<i>Tabulka 3: vztah ke zvířatům</i>	33
<i>Tabulka 4: počet zvířat a jejich péče v domácnostech</i>	34
<i>Tabulka 5: ubližování zvířatům</i>	34
<i>Tabulka 6: zkušenosti s týráním v roli svědků</i>	35
<i>Tabulka 7: zanedbávání výchovy zvířat</i>	36
<i>Tabulka 8: usmrcení zvířete</i>	37
<i>Tabulka 9: hraní her obsahující násilí</i>	37
<i>Tabulka 10: sledovanost filmů obsahující násilí</i>	38
<i>Tabulka 11: vybíjení zlosti</i>	39
<i>Tabulka 12: uspokojující pocit nadřazenosti</i>	40
<i>Tabulka 13: případy z médií</i>	40
<i>Tabulka 14: pocity z týrání zvířat</i>	41
<i>Tabulka 15: ubližování zvířat jako trestný čin</i>	41
<i>Tabulka 16: informování ostatních o týrání</i>	42
<i>Tabulka 17: zvířata, na kterých je patrné násilí</i>	43
<i>Tabulka 18: způsoby týrání zvířat</i>	44
<i>Tabulka 19: důvody k týrání zvířat</i>	45
<i>Tabulka 20: právo zvířat na život</i>	46
<i>Tabulka 21: právo zvířat na respekt</i>	46
<i>Tabulka 22: právo zvířat na péči a ochranu</i>	47
<i>Tabulka 23: povinnost pečovat o zvířata</i>	48
<i>Tabulka 24: zacházení se zvířaty</i>	49
<i>Tabulka 25: trest za nevhodné zacházení se zvířaty</i>	50
<i>Tabulka 26: zvíře obětí zábavy</i>	51
<i>Tabulka 27: hájení práv zvířat zákonem</i>	52

SEZNAM PŘÍLOH

P1 Dotazník

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Milý žáku/milá žákyně,

do rukou se Ti nyní dostal dotazník, který je součástí výzkumného projektu v rámci bakalářské práce realizované na fakultě humanitních studií UTB ve Zlíně. Bakalářská práce se věnuje zkoumáním agresivního chování u dětí a mládeže 8. a 9. tříd základních škol.

Výzkum je samozřejmě zcela anonymní a nebude obsahovat žádné Tvoje osobní údaje, díky kterým bychom Tě mohli identifikovat.

Dotazník je založen zcela na informativním zjištění, zda jsi s danou problematikou seznámen, popřípadě jaké s ní máš zkušenosti.

Vyplnění tohoto krátkého dotazníku Ti nezabere více jak 20 minut Tvého času, a proto Tě žádám, abys na otázky v něm obsažené, zodpověděl pravdivě.

Správnou odpověď zakroužkuj:

Pohlaví:	muž	žena
Navštěvuji:	8. třídu ZŠ	9. třídu ZŠ

Část první:

Prosím, přečti si jednotlivé otázky a pečlivě zvaž, svoji odpověď. Máš na výběr ze čtyř možností. Svoji správnou odpověď označ pomocí křížku.

	Určitě ne	Spíše ne	Spíše ano	Určitě ano
1. Máš kladný vztah ke zvířatům?				
2. Máte doma nějaké zvířátko?				
3. Pokud máte doma zvíře, krmíte ho pravidelně?				
4. Ublížil/a jsi již nějakému zvířeti?				

5. Byl/a bys schopen/na ublížit zvířeti?				
6. Viděl/a jsi někoho ubližovat zvířeti s využitím fyzické síly?				
7. Znáš někoho, kdo má doma nějaké zvíře a zanedbává jeho výchovu tak, že ho nekrmí, nevěnuje se mu?				
8. Byl/a jsi svědkem usmrcení zvířete?				
9. Hraješ rád/a hry, které obsahují násilí?				
10. Sleduješ rád/a akční a bojové filmy, ve kterých se vyskytuje násilí?				
11. Když Tě někdo rozzlobí, máš potřebu si to nějakým způsobem vybit?				
12. Uspokojuje Tě pocit nadřazenosti nad druhými?				
13. Znáš případy z knížek, televize, novin či časopisů ve spojitosti s týráním zvířat?				
14. Pokud znáš nějaký případ z médií, zanechal ve Vás dobrý pocit?				
15. Myslíš si, že by ubližování zvířat mělo být považováno za trestný čin?				
16. Pokud bys znal/a někoho, kdo ubližuje zvířatům, řekl/a bys to někomu?				

Další otázky jsou založené na Tvé vlastní zkušenosti, pozorně si přečti zadání a pokus se stručně zodpovědět.

<p>1 Pokud máš zkušenosti s týráním zvířat, jakému zvířeti bylo ublíženo?</p> <p>.....</p> <p>...</p>
<p>2 Pokud znáš někoho, kdo ublížil zvířeti, jaký způsob použil?</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>3 Pokud jsi sám/sama ublížil/a zvířeti, jaký jsi měl/a důvod?</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

Část druhá:

Souhlasíš s danými výroky? Stejně tak jako v první části máš na výběr ze čtyř možností a správnou odpověď označ křížkem.

	Naprosto nesouhlasím	Spíše nesouhlasím	Nevím	Spíše souhlasím	Naprosto souhlasím
Všechna zvířata mají právo na život.					
Všechna zvířata mají právo na to, aby byla respektována.					
Každé zvíře má právo na pozornost, péči a ochranu					

